PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini / Abb. postale I gruppo - Cena 35 lir — Leto XVII. - Št. 244 (5018) — TRST, sobota 14. oktobra 1961

Odmevi na zaključno resolucijo centralnega odbora PSI

20. t. m. se sestane glavni odbor KD da bi določil datum in temo kongresa

Pozitivno oceno resolucije PSI dajejo socialdemokrati in republikanci; tudi v krogih KD se pripominja, da «Nenni ni popustil» - Vodstvo PSI bo odločno zatrlo vsak primer kršenja strankine discipline pri izvajanju politike levega centra v krajevnih upravah

RIM, 13. — Zaključek zasedanja centralnega odbora PSI so ocenili pozitivno socialdemokrati in republikanci; socialdemokratski poslanec Preti je s tem v zvezi izjavil, da je treba resolucijo večine «smatrati za pozitivno glede razvoja politike levega centra v državnem merilu, ker dokazuje, da je avtonomistična večina PSI odločena razvijati dosledno in pogumno svojo politično linijo». Kar zadeva zunanjo politiko so izjave PSI po mnenju Pretija take, da v primeru vlade levega centra, z zunanjo podporo socialistov, ne bi spravljale v nevarnost «atlantske politike naše dežele», ker PSI zahteva v bistvu le to, da «med linijo zagovornikov atlantske zveze, ki so za mednarodno pomirjenje, in linijo oltrancistov, italijanska vlada izbere ono prvo», in zdi se — pravi Preti — da niti Kennedy ni daleč od tega stališča.

Orlandi, glavni urednik socialdemokratskega glasila «La Giustizia», pravi, da so zaključki centralnega odbora PSI «zadovoljivi»; tajnik PRI Reale pa ni hotel dati dopisniku ANSA nobenega komentarja o teh zaključkih in se je omejil na to, da jih je označil za «dobre in v skladu s predvidevanji». Po mnenju Camangija pa bodo oceno teh zaključkov izvršili na seji vodstva republikanske stranke, ki je predvidena za prve dni novembra.

V krogih KD se v zvezi z zasedanjem centralnega odbora PSI pripominja, da je tudi v zaključni resoluciji ostalo nespremenjeno stališče, ki ga je Nenni zagovarjal v svojem poročilu, tudi kljub izredno ostremu napadu združene levice, kar se prej v pogostih primerih ni zgodilo, ker je Nenni vedno rad pristajal na kompromise, da bi ohranil enotnost stranke. Po drugi strani pa se pripominja, da je avtonomistična večina trdno odločena ravnati skrajno energično proti onim, ki se ne bodo držali smernic vodstva stranke glede sodelovanja med KD in PSI v organih krajevne uprave: prvi tak ukrep je že doletel šest občinskih svetovalcev (pristašev levice) v Benetkah, ki so podali ostavko na svoj položaj v znak protesta proti upravnemu odboru levega centra, ki so jih zaradi tega postavili pred strankino častno razsodišče s predlogom, da se jih suspendira za določeno dobo. Če bi se izkazalo za potrebno, bodo podobne ukrepe sprejeli tudi v Cremoni in na Siciliji, kjer levica kaže precejšnje znake nediscipliniranosti, ker v večji meri podlega vplivu KPI.

O posvetovanju s prvaki vseh struj, ki so se vsi izjavili za to, da KD sprejme odločitev glede sedanje vlade pred kongresom stranke, je politični tajnik KD Moro odločil, da se bo glavni odbor stranke sestal 20. t. m. Predsednik glavnega odbora KD Piccioni je s tem v zvezi izjavil, da bo dnevni red zasedanja zelo preprost, ker ne bodo razpravljali o političnem položaju, ampak bodo le določili datum, kraj in temo kongresa. Po vsej verjetnosti se bo kongres vršil v Rimu, v palači EUR, in bo trajal od štiri do pet dni. Proti sklepu, da se vsakršna odločitev odloži do kongresa, sta samo «baza» in Tambronijeva desnica. Prva zatrjuje, da se kongres — spričo obstoja konvergentne vlade — ne bo odločil za levi center in da bo dal le neke načelne napotke, ki ne bodo obvezni za politično vodstvo stranke; demokristjanska desnica blizu Tambronija in Gonelle pa zatrjuje, da se s to odložitvijo daje Moru čas in možnost za manevriranje v korist levega centra.

Sklep o sklicanju kongresa KD je Moro sporočil Saragatu in La Malfi; zdi se, da je Saragat ponovno skušal doseči, da republikanci ne bi delali težav KD; Reale je baje na to pristal. La Malfa, ki urejuje glasilo republikanske stranke «La Voce repubblicana», pa ni takega mnenja in še vedno zagovarja stališče, da je treba doseči politično razčiščenje v vrstah sedanje vladne večine takoj po odobritvi državnih proračunov. La Malfa utemeljuje to svoje stališče z okoliščino, da je spričo manevra levice PSI, ki skuša doseči sklicanje izrednega kongresa stranke, da bi spremenila odnose sil znotraj stranke v svojo korist, potrebno podpreti avtonomiste, ki po njegovem mnenju ne varčujejo z napori, da bi se «približali demokratičnim stališčem tako glede zunanje politike, kakor tudi na socialnem področju».

Jutri in pojutrišnjem se bodo v vsej Italiji vršile manifestacije na pobudo demokristjanske organizacije «Spes», na katerih bodo najvidnejši predstavniki KD govorili o «lažnem komunističnem pacifizmu» in o tem, da «komunizem ograža mir».

V poslanski zbornici so danes nadaljevali razpravo o proračunu ministrstva za zunanjo trgovino; na popoldanskem zasedanju pa je spregovoril minister Martinelli, ki je med drugim dejal, da se je vrednost izvoza v prvih osmih mesecih letos povečala za 10,8 odstotka (2147 milijard lir) v primeri z istim razdobjem lanskega leta (1938 milijard), medtem ko se je uvoz povečal za 11,8 odst. (1672 milijard). V teh osmih mesecih se je deficit trgovinske bilance povečal na 475 milijard; če bo ta deficit še nadalje naraščal v enaki meri, bomo imeli ob koncu leta okrog 720 milijard deficita, kar ne bo brez vpliva na plačilno bilanco. V teh prvih osmih mesecih se je plačilna bilanca zaključila z aktivnim saldom 412 milijonov dolarjev, pa tudi uradne rezerve v zlatu in konvertibilnih valutah so se dvignile od 3080 milijonov dolarjev ob koncu decembra 1960 na 3364 milijonov ob koncu avgusta letos.

Člene proračuna so poslanci odobrili z dvigom roke, o celotnem proračunu pa bodo tajno glasovali na enem prihodnjih zasedanj. Nato so začeli z razpravo o proračunu ministrstva za pošto in telekomunikacije.

V senatu so danes najprej razpravljali o avtomobilski nesreči, ki se je nedavno pripetila v Monzi, in to na osnovi interpelacije, ki jo je s tem v zvezi predložil socialistični senator Roda, ki je v bistvu zahteval prepoved avtomobilističnih tekem, da bi se ognili primerom tako tragičnih nesreč. Minister Folchi mu je odgovoril in med drugim dejal, da je v teku sodna preiskava, da bi ugotovili morebitne odgovornosti za nesrečo v Monzi, hkrati pa da so imenovali komisijo, ki naj ugotovi, kakšni morajo biti pogoji, da bi se avtomobilske tekme mogle vršiti brez nevarnosti za gledalce. Nato so senatorji proučevali zakonski osnutek o družinskih dokladah, ki ga je včeraj odobrila poslanska zbornica. Ta osnutek predstavlja pomemben korak na poti poenotenja sistema družinskih doklad. Po krajši diskusiji je senat odobril soglasno ta zakonski osnutek.

A. P.

Italija priznala sirsko vlado

DAMASK, 13. — Danes so sirsko vlado priznale tudi Italija in Velika Britanija. Francija pa jo je priznala «de facto».

Uradno poročilo, ki so ga objavili v Parizu, kaže, da je Francija za sedaj priznala novo sirsko državo «de facto». Uradno poročilo namreč pravi: «Francoska vlada ugotavlja, da je Sirija spet prevzela svojo mednarodno pristojnost, in priznava to stanje.»

Po mnenju političnih opazovalcev v Parizu hoče Francija s tem znova doseči svojo navzočnost na sektorjih, s katerih je bila izključena po napadu na Suez. Ko je nastal upor v Damasku, je Francija imela redne diplomatske odnose v arabskem svetu samo z Marokom in Libanonom. Današnja francoska gesta pomeni uvod za uvedbo normalnih diplomatskih odnosov s Sirijo. Čeprav so sirski voditelji izjavili, da se bo o obnovitvi diplomatskih odnosov s Francijo govorilo samo po rešitvi alžirskega vprašanja, se zatrjuje, da so dobre možnosti za obnovitev odnosov na gospodarskem in kulturnem sektorju.

Salazarjeve volitve

LIZBONA, 13. — Portugalski tisk je objavil včeraj Salazarjev odgovor na resolucijo opozicije od 20. septembra, s katero ta zahteva jamstva za potek volitev, ki bodo 12. novembra. Salazar pravi v svojem odgovoru: 1. Nobena od oseb, ki so sedaj v zaporu, ni zaprta iz razlogov, ki so povezani z volitvami. 2. «Program za demokratizacijo republike» je bil obširno obrazložen in je sedaj znan. Ta program ne more služiti kot podlaga za kandidature, ker bi bile potrebne spremembe v strukturi režima. 3. Državni radio in televizija se ne bosta uporabljala za volilno propagando. 4. Člani vlade bodo posegli v volilno kampanjo, samo da objasnijo vprašanja državnega interesa. 5. Volitve bodo na podlagi veljavnih zakonov. Zaradi tega ni moč sprejeti predloga opozicije, naj bi imenovali komisijo za nadzorstvo in arbitražo.

Opozicija je predložila kandidate samo v eni tretjini volilnih okrožij, ker se v celoti ne strinja glede akcije, ki bi bila potrebna, in mnogi od njih zagovarjajo vzdržanje.

—«»—

SALVADOR, 13. — Vladni odbor v Salvadorju je razpisal volitve za ustavodajno in zakonodajno skupščino, ki bodo 17. decembra. Skupščina bo izvolila začasnega predsednika in bo imela oblast odobriti vse zakone, ki so bili izdani, odkar je bil odstavljen predsednik Jose Maria Lemus.

Kunc o popisu v Trstu

«Članek v «Borbi» je pravilno obrazložil to vprašanje,» je izjavil predstavnik vlade FLRJ - Pozitivno stališče do sprejema Sirije v OZN - Senator Humphrey ne bo obiskal Jugoslavije

BEOGRAD, 13. — «Po našem mnenju argumenti, ki so bili obrazloženi v članku, ki ga je o popisu prebivalstva po občevalnem jeziku v Trstu, objavila pred dnevi «Borba», v glavnem pravilno osvetljujejo problem,» je izjavil na današnji tiskovni konferenci Drago Kunc na vprašanje, kaj lahko izjavi o popisu prebivalstva v Trstu.

V zvezi s sovjetskim predlogom v generalni skupščini OZN o likvidaciji kolonializma je Kunc izjavil, da se je Jugoslavija vedno dosledno zavzemala za brezpogojno likvidacijo kolonializma. Na lanskem zasedanju v generalni skupščini je bila Jugoslavija skupno z nekaterimi drugimi državami pobudnica zelo podobnega predloga.

Nedavna beograjska konferenca je dala popolno podporo deklaraciji o priznanju neodvisnosti kolonialnim državam in je ponovno poudarila zahtevo o brezpogojni likvidaciji kolonializma.

Glede vprašanja Sirije, njenega sprejema v OZN in priznanja sirske vlade je Kunc izjavil, da je jugoslovanska vlada dala navodila svojemu zastopniku v generalni skupščini, naj zavzame pozitivno stališče do sprejema Sirije v OZN. Vprašanje priznanja sirske vlade se za sedaj šele proučuje.

Na vprašanje novinarjev, ali bo senator Humphrey obiskal Jugoslavijo, je Kunc izjavil, da je senatorjev obisk odpadel, ker zaradi njegove izjave, ki ni v skladu z dosedanjimi obstoječimi odnosi med obema državama, ni moglo priti do predvidenih sestankov med senatorjem in jugoslovanskimi državniki. «Njegova izjava, je nadaljeval Kunc, je v nasprotju z njegovimi napori na mednarodnem področju, ki so pozitivni. Toda mi na to izjavo gledamo v sklopu podobnih negativnih ravnanj, do katerih je prišlo zadnje čase z ameriške strani, posebno enega dela tiska in drugih činiteljev. To ravnanje ne more služiti vzdrževanju dobrih odnosov, kakršni so do sedaj obstajali med našima dvema državama in kakršni bi morali biti, da bi se sodelovanje med Jugoslavijo in ZDA še nadalje razvijalo in napredovalo.»

Vse kaže, da je bilo to vprašanje glavna tema včerajšnjega razgovora med podpredsednikom zveznega izvršnega sveta Mijalka Todorovića in ameriškim veleposlanikom v Beogradu Kennanom, čeprav je Kunc na zadevno vprašanje diplomatsko odgovoril, da so bile na sestanku izmenjane misli o medsebojnih odnosih med obema državama in o odprtih vprašanjih v teh odnosih.

Glede nedavnega sestanka Gromika in Mac Millana v Londonu je Kunc izrazil željo, naj bi ti stiki prispevali k izboljšanju ozračje mednarodnih odnosov in rešitvi spornih vprašanj.

Na nedavno izjavo zunanjega ministra Kitajske, da bo vprašanje vojne rešeno, ko bo Kitajska imela atomsko bombo, je Kunc ugotovil, da ta grozilna izjava, kot jo je objavila agencija «Reuter», jasno govori sama zase. «Po našem mnenju, je dodal Kunc, se mir lahko zagotovi samo z miroljubnimi sredstvi, a ne z jedrskimi bombami».

V zvezi s položajem v Laosu in Južnem Vietnamu, je Kunc izjavil, da je ustanovitev koalicijske vlade s princem Suvano Fumo na čelu pozitiven korak v smeri rešitve krize tem bolj, ker je sporazum rezultat naporov notranjih sil v Laosu. «Kar se tiče položaja v Južnem Vietnamu, jugoslovanska vlada meni, da je v interesu miru, da se odstranijo vsa vmešavanja v notranje zadeve te dežele».

Na vprašanje, kaj misli o podaljšanju vojaške službe v nekaterih socialističnih državah, je Kunc odgovoril, da je do podobnih ukrepov prišlo tudi v nekaterih zahodnih državah. «Na žalost, je ugotovil Kunc, vse to ne prispeva k pomiritvi mednarodnega položaja».

Kunc je nadalje obvestil novinarje, da je bil francosko-jugoslovanski trgovinski sporazum podaljšan za eno leto, in je dejal, da je sporazum, ki je bil pred dnevi podpisan med Gano in Jugoslavijo, nadaljnji korak v vsestranskem razvoju odnosov med obema državama. Izjavil je dalje, da — kolikor je njemu znano — Zveza komunistov Jugoslavije ni bila povabljena, da pošlje svojega opazovalca na XXII. kongres Komunistične partije Sovjetske zveze v Moskvo.

B. B.

—«»—

Nehru v ZDA od 5. do 14. novembra

NOVI DELHI, 13. — Indijski ministrski predsednik Nehru bo na uradnem obisku v ZDA od 5. do 14. novembra. Četrtega novembgra se bo ustavil v Londonu, kjer se bo sestal z Mac Millanom. Po končanem obisku v ZDA bo Nehru obiskal tudi Mehiko, kjer bo ostal do 16. novembra. V Novi Delhi se bo vrnil 19. novembra. Spremljala ga bosta njegova hči in podtajnik v zunanjem ministrstvu Desai.

—«»—

DŽAKARTA, 13. — Indonezijski parlament je danes soglasno zavrnil predlog, ki ga je postavila nizozemska vlada v OZN, naj bi vprašanje Zahodnega Iriana internacionalizirali. Resolucija obtožuje nizozemskega zunanjega ministra Lunnsa, da zlorablja besedo samoodločba, ter poziva indonezijsko ljudstvo, naj bo pripravljeno, da osvobodi Irian.

Sirija sprejeta v OZN kot ločena država SZ ne zahteva pravice veta v tajništvu

Kongoški delegat opozarja na vmešavanje zahodnih držav v kongoške zadeve - Nova kapitulacija poveljstva OZN pred Čombejem

NEW YORK, 13. — Sirija je bila danes na popoldanski seji ponovno sprejeta v OZN kot ločena država.

Na jutranji seji je predsednik skupščine Mongi Slim v začetku sporočil, da bo Sirija opoldne sprejeta v to organizacijo, če ne bo do popoldanske seje nobenega ugovora.

Na jutranji seji je govoril med drugimi kongoški predstavnik Bomboko, ki je poudaril, da je osrednja vlada odločena uresničiti enotnost Konga in napraviti konec odcepitve Katange. Dodal je, da je stanje v Katangi še vedno eksplozivno. Ostro je napadel Portugalsko zaradi njene politike v Angoli in je sporočil, da je kongoška vlada «de jure» priznala alžirsko vlado.

Na popoldanski seji je predsednik skupščine sporočil, da je Sirija spet sprejeta v OZN kot ločena država, in je dal besedo sirskemu predstavniku. Ta je izjavil, da hoče biti Sirija prijateljica z vsemi državami in da obnavlja svojo obveznost, da bo spoštovala listino OZN.

Voditelj sovjetske delegacije Zorin je na današnji tiskovni konferenci izjavil, da bi bilo treba čimprej rešiti vprašanje začasnega tajnika. Zorin je vztrajal, da mora Sovjetska zveza imeti svojega predstavnika med pomočniki začasnega tajnika. Dodal je, da bi funkcionarji tajništva še dalje morali veljati kot mednarodni civilni funkcionarji, ki ne bi dobivali navodil od svojih delegacij.

Zorin je dalje izjavil, da Sovjetska zveza želi čimprej likvidirati stanje, ki se je ustvarilo v tajništvu, in to sporazumno z ostalimi delegacijami. Pripomnil je, da Sovjetska zveza sicer ni opustila svoje teze o treh tajništvih, toda ne vztraja sedaj pri tem, ker gre za začasnega tajnika, ki naj bi zavzemal to mesto do aprila 1963.

Naštel je zatem načela, pri katerih vztraja Sovjetska zveza. Predvsem bi moral biti začasni tajnik imenovan na priporočilo Varnostnega sveta. Ko bi bil imenovan, bi moral podati kratko izjavo o svojih namenih in jo ponoviti tudi pred glavno skupščino. V tej izjavi bi sporočil, da namerava povabiti kvalificirane osebe kot namestnike in z njimi bi moraj skušati reševati sporazumno razna vprašanja, in vse «na podlagi medsebojnega sporazumevanja». Sovjetska zveza je vedno naklonjena trem namestnikom: vendar pa ne izključuje, da to število naraste na štiri, šest ali sedem oseb, ki bi jih izbrali na geografski podlagi. Če pa se izbere predstavnik Zahodne Evrope, bi bilo treba izbrati tudi predstavnika Vzhodne Evrope. Če bi izbrali sedem pomočnikov, bi ti lahko zastopali ZDA, Sovjetsko zvezo, Azijo, Afriko, Latinsko Ameriko, Zahodno Evropo in Vzhodno Evropo. Na koncu je Zorin izjavil, da Sovjetska zveza ne misli zahtevati uvedbe pravice veta v tajništvu. Če se tajnik in njegovi pomočniki ne bi mogli sporazumeti, bi imel začasni tajnik pravico nastopiti na način, ki se mu bo zdel najbolj primeren. Pritožil se je nato, da vodi sedaj tajništvo brez kakršnega koli pooblastila Američan Cordier.

Burmanski predstavnik U Tant, ki velja za najbolj verjetnega kandidata za začasnega tajnika, se je včeraj ločeno posvetoval z ameriškim in sovjetskim delegatom. U Tant je izjavil, da je dobil vtis, da so glede imenovanja začasnega tajnika nekoliko napredovali.

Angleški delegat Godber je včeraj izjavil, da bi bilo «zelo čudno», če Zahodna Evropa (ki prispeva 25 odstotkov za proračun OZN) ne bi bila zastopana med neposrednimi sodelavci začasnega tajnika.

V odboru za skrbništvo so včeraj razpravljali o poročilu informacijskega pododbora za neavtonomna ozemlja. Maroški delegat je izjavil, da so nekatera ozemlja, ki pripadajo Maroku, še vedno pod zasedbo Francije in Španije. Poudaril je, da pripada Mavretanija Maroku, in je dodal, da je njena neodvisnost samo prikrivanje tujega vladanja. Naštel je zatem ozemlja in mesta, ki so še vedno pod špansko zasedbo. Delegat Malija je podprl maroško zahtevo.

Španski delegat je izjavil, da bo še odgovoril, toda v tej priložnosti je poudaril, da mora Gibraltar pripasti Španiji. Angleški delegat je odgovoril, da Velika Britanija nima nobenih dvomov o zakonitosti svoje pravice do Gibraltarja.

Indonezijski delegat je poudaril, da mora Zahodni Irian čimprej pripadati Indoneziji. Predstavnik Gvatemale je zahteval povratek ozemlja Belize, «ki ga Angleži imenujejo britanski Honduras». Mehiški delegat pa je poudaril, da pripada to ozemlje Mehiki in ne Gvatemali.

V političnem odboru je voditelj ameriške delegacije na ženevski konferenci o jedrskih poiskusih Dean izjavil: «Obvestiti moram odbor svečano in z obžalovanjem, da bodo morale ZDA preklicati svoj sklep, da ne bodo obnovile jedrskih poizkusov v atmosferi».

V odboru za proračun je kongoški predstavnik izjavil, da bi se v Kongo povrnil mir, če bi prenehale intervencije Belgije, Južne Afrike, Francije, Portugalske, Velike Britanije, Rodezijske federacije in bivšega francoskega Konga. Pripomnil je, da ZDA in Sovjetska zveza brezbrižno gledata na ta vmešavanja.

Medtem pa je predstavnik OZN v Elisabethvillu sklenil sporazum s Čombejem, ki pomeni novo kapitulacijo poveljstva OZN pred Combejem. Posebni odposlanec v Katangi Mahmud Hiari je sklenil namreč dokončen sporazum o ustavitvi sovražnosti. Glavne točke sporazuma so: 1. Takojšnja zamenjava ujetnikov (191 vojakov OZN, ki so v Jadotvillu, in 200 Čombejevih vojakov). 2. Vsak trenutek se lahko izvrši inšpekcija na položajih obeh strani na zahtevo ene ali druge strani. 3. OZN bo izročila Čombejevim oblastem nekatera javna poslopja v Elisabethvillu. 4. Izvajanje resolucije Varnostnega sveta od 21. februarja 1961 o odhodu vsega tujega vojaškega in političnega osebja.

Minister za informacije osrednje kongoške vlade Ileo je izjavil, da se noben sporazum s tem v zvezi ne tiče osrednje vlade. Izjavil je, da bi morebitna vojaška akcija osrednje vlade v Katangi bila samo navadna policijska operacija.

V odgovoru na izjavo Hiarija, da bi vojaška akcija proti Katangi lahko povzročila državljansko vojno, kar mora OZN preprečiti, je Ileo izjavil, da nihče ne more preprečiti osrednji kongoški vladi, da pošlje svoje čete v neko kongoško pokrajino. Končno je Ileo izjavil, da ima OZN nalogo izvajati resolucije Varnostnega sveta, kongoška vlada pa ima nalogo eliminirati odcepitev Katange.

—«»—

Tunizijska nota Franciji

PARIZ, 13. — Tunizijski predsednik Burgiba je poslal francoski vladi noto, s katero zahteva, naj se v desetih dneh začnejo pogajanja o evakuaciji oporišča v Bizerti. V francoskem zunanjem ministrstvu sedaj skrbno proučujejo Burgibovo noto. Glede njene vsebine ni bilo do sedaj mogoče dobiti pojasnil. Vendar zatrjujejo v poučenih krogih, da Burgiba predlaga, naj se v desetih dneh začnejo prvi stiki, ki naj bi postavili temelje za pogajanja o Bizerti.

—«»—

MOSKVA, 13. — Sovjetska zveza je včeraj izstrelila še eno večstopenjsko raketo. Kakor poroča Tass, je raketa preletela razdaljo 12.000 kilometrov in predzadnja stopnja rakete je dosegla «z veliko natančnostjo točko v bližini cilja».

Predavanje K. Popovića v Milanu o beograjski konferenci

Gre za «tretjo silo» ne pa za tretji blok

Predavanje je bilo v Inštitutu za mednarodno politiko Popovića je pozdravil Tommaso Gallarati - Scotti

MILAN, 13. (ANSA) - Nocoj je na sedežu *Inštituta za proučevanje mednarodne politike (ISPI — Istituto per gli Studi di Politica Internazionale)* jugoslovanski zunanji minister Koča Popović predaval o *«Beograjski konferenci in nevezanih državah»*. Ministra je pred začetkom predavanja pozdravil podpredsednik Inštituta, Tommaso Gallarati Scotti.

Koča Popović je najprej poudaril, da v tem težavnem razdobju, ki ga preživlja svet «zelo mnogo novih elementov socialnega in znanstvenega pomena, ki določajo razvoj mednarodnih odnosov, še vedno ni primerno vključenih v politično miselnost». Dodal je nato, da na mnogih sektorjih še vedno obstajajo že preživeli mednarodni odnosi in da je sedanje stanje ter mednarodni svetovni razvoj odvisen v veliki meri od medsebojnih odnosov velesil.

Ko je govoril o politiki aktivne koeksistence, ki jo izvaja jugoslovanska vlada, je Popović dejal: «Število držav, ki so izbrale tako politiko, se je vedno bolj večala in v prvi vrsti pristajajo na to politiko vedno bolj tiste države, ki so v zadnjem času postale neodvisne. Tako se danes lahko govori o obstoju — in tudi o skupni akciji glede cele vrste velikih mednarodnih vprašanj — «tretje sile», toda nikakor ne v smislu ustvarjanja nekega tretjega bloka, prav zaradi tega, ker te države ne pripadajo in ne želijo pripadati nobenemu izmed obeh velikih nasprotujočih si blokov in tudi ne pristajajo, da bi svojo politiko izenačile s politiko blokov».

Koča Popović je nato poudaril, da se je politika nevezanosti na pomemben način manifestirala na beograjski konferenci. Dejal je, da so države, ki so se te konference udeležile, izrazile prepričanje, da bi se z poglobitvijo in razširitvijo delitve sveta na bloke samo nadaljevalo z zaostrovanjem mednarodnih odnosov, medtem ko se mir lahko zagotovi trajno in gotovo samo z omejitvijo in zavračanjem politike spopadov med blokoma. Nevezane države lahko v tem pogledu — čeprav ne razpolagajo z veliko materialno močjo — vršijo važno funkcijo v svoji normalni mednarodni aktivnosti, zlasti pa v okviru OZN.

Svoje predavanje je minister Popovič zaključil rekoč, da je «Jugoslavija sklenila razvijati na podlagi aktivne koeksistence in ne glede na ideološke razlike, boljše odnose z vsemi državami in prav to je prispevek, ki ga Jugoslavija nudi miru in mednarodnemu sporazumevanju». Kot dokaz pravilnosti take politike je Popovič navedel «ugoden razvoj odnosov med Italijo in Jugoslavijo, kot je poudaril predsednik Tito v svojem govoru na beograjski konferenci».

Na Popovićem predavanju so bili navzoči: jugoslovanski veleposlanik v Rimu, zastopniki diplomatskega zbora, predstavniki kulturnega življenja, civilnih in vojaških oblasti ter druge osebnosti. Zunanjega ministra Antonia Segnija je predstavljal veleposlanik Franz Cavalletti.

—«»—

Posledica incidenta «Golub»

HAAG, 13. — Nizozemska vlada je sporočila, da je sovjetski poslanik Ponomarenko od nocoj nezaželen. Agencija Tass je že sporočila, da je sovjetska vlada odpoklicala Ponomarenka v Moskvo in je s svoje strani sporočila, da je nizozemski poslanik v Moskvi Henry Heller nezaželen.

Sovjetska vlada je poslala nizozemski vladi noto, v kateri sporoča, da je prisiljena odpoklicati svojega poslanika iz Haaga in hkrati «se ji ne zdi mogoče, da bi nizozemski poslanik ostal v Sovjetski zvezi».

Ti sklepi so posledica «primera Gulub», t. j. sovjetskega znanstvenika, ki je v ponedeljek odklonil povratek v Sovjetsko zvezo, pri čemer je prišlo do incidenta na letališču blizu Amsterdama. Kakor je znano, je prišlo na letališču do pretepa med nizozemskimi policaji in nekaterimi člani sovjetskega poslaništva. Včeraj je nizozemska vlada sporočila, da sta trgovinski ataše v sovjetskem poslaništvu in drugi tajnik nezaželena.

Ultrasi so izzvali v Oranu nove nerede Francoski kardinali obsojajo akcije OAS

Dve bombi na prefekturi v Oranu - Policija je ubila šest Alžircev

ORAN, 13. — Danes je v tem mestu prišlo do večjih spopadov med Francozi in Alžirci. Do spopadov je prišlo ob priliki prihoda generalnega delegata Morina in poveljnika oboroženih čet v Alžiriji generala Ailleretu v Oran. Sestala sta se na prefekturi s predstavniki tamkajšnjih oblasti.

Prav v trenutku, ko sta bila na prefekturi, je v tej palači eksplodirala plastična bomba, ki so jo bili postavili francoski ultrasi. Bomba je povzročila samo materialno škodo. Pozneje je eksplodirala še ena bomba. Že zjutraj so francoski ultraši začeli po ulicah napadati Alžirce. Ti so se hitro organizirali v obrambo ter se oborožili s palicami, kamenjem in z drugimi predmeti. Nekaj dni vlada v tem mestu precejšnja napetost zaradi stalnega izzivanja Francozov. Do številnih spopadov je prišlo tudi popoldne. Slišali so se tudi streli. Kakor običajno pravi francosko uradno poročilo, da so «teroristi FLN» povzročili incidente in se vtihotapili v evropski del mesta, kjer je proti njim nastopila policija. Med današnjimi incidenti je policija ubila šest Alžircev. Podrobnejših poročil ni mogoče dobiti zaradi cenzure.

V Alžiru se danes ni oglasila nobena tajna radijska postaja ultrasov. Kakor je znano, so včeraj izsledili tako tajno postajo. Med današnjo oddajo uradnega radia je nad mestom letel vojaški helikopter.

V Parizu je skupščina francoskih kardinalov in nadškofov objavila izjavo, ki pravi med drugim, da je treba «spoštovati bližnjega, t.j. vsakega človeka, predvsem pa nesrečneža in sovražnika, in to kar se tiče njegove osebe, njegovega življenja, njegove časti in njegovega imetja».

Izjava nadaljuje: «Brez te osnovne pravičnosti, ki mora veljati za vse, ni človeškega življenja in še manj krščanskega življenja. Žalostno je, da je treba opozarjati na ta načela. Vendar pa je to potrebno spričo vedno večjega števila atentatov, naj bodo njih izvršitelji kateri koli, ko se na ta načela ne ozirajo ljudje, ki so odločeni doseči za vsako ceno to, ki je po njihovem mnenju v dobro njihove dežele.

Ti ljudje se motijo: ubijanje in uničevanje lahko pripelje samo k novemu ubijanju in uničevanju. Nasilje kliče nasilje; iskati ozračje državljanske vojne pomeni postati odgovoren za državljansko vojno, pomeni razdejati to, kar se hoče rešiti. Vsakdo nosi svoj del usode domovine: vsakdo ima torej pravico tolmačiti koristi in dolžnosti, svobodno prevzeti svojo socialno, državljansko in politično odgovornost.

Vzdržnost ni najmanjša napaka. Toda kristian mora vedeti, da se zgubi domovina, namesto da bi se branila, če se za njeno ohranitev uporablja orožje, ki ubija njeno dušo: ta duša je bratsko prijateljstvo in medsebojno spoštovanje. Mir gre bo poteh pravičnosti in usmiljenja.»

S to izjavo so kardinali in škofje, kakor vidimo, odločno obsodili delovanje ultrasov.

Prihodnji teden začetek posvetovanj med ZDA, Anglijo, Francijo in Nemčijo

Posvetovanja bodo v Londonu - Hruščev bo predlagal sestanek štirih zunanjih ministrov?

LONDON, 13. — Predstavnik Foreign Officea je davi sporočil, da se bodo prihodnji teden začela posvetovanja o Berlinu in Nemčiji med ZDA, Veliko Britanijo, Francijo in Zahodno Nemčijo. Pri posvetovanjih bodo sodelovali visoki funkcionarji, ki so glavni izvedenci za nemške zadeve v zunanjih ministrstvih omenjenih štirih držav. Predstavnik je dodal, da se je zdelo potrebno pospešiti stike med štirimi zahodnimi vladami po diplomatski poti.

Do sedaj so bile omenjene države v stiku v odboru poslanikov v Washingtonu. Pripomnil je, da se je zdelo bolj primerno, naj bodo posvetovanja v Londonu. Ves čas posvetovanj, ki bodo verjetno trajala od 10 do 15 dni, bo prekinjeno delo odbora poslanikov v Washingtonu.

Na vprašanje, naj bi komentiral pripombe Hruščeva, ki jih je izrekel v pismu skupini britanskih laburističnih poslancev, je predstavnik odgovoril, da gre za «običajno obrazložitev sovjetskega stališča».

Predstavnik je nato izjavil, da britanska vlada ni bila obveščena niti po Gromiku niti z druge sovjetske strani, da namerava sovjetska vlada predlagati, naj se v kratkem skliče konferenca zunanjih ministrov štirih velesil. O tem piše namreč danes «New York Herald Tribune», ki dodaja, da bo ta predlog morda prišel iz Moskve, še preden se začne kongres komunistične stranke v Moskvi. List trdi, da bo sovjetska vlada predlagala določen datum za začetek konference, ki naj bi bila v Ženevi.

Tudi v Parizu so v zunanjem ministrstvu izjavili, da nič ne vedo o takem predlogu.

Kakor piše ameriški list «Chicago Sun Time», je ameriška vlada baje sprejela predlog, naj bi razmislili o načrtu za demilitarizirano področje v Srednji Evropi. List trdi, da je ameriški državni tajnik Rusk sporočil to poljskemu zunanjemu ministru Rapackemu, s katerim se je razgovarjal v torek v Washingtonu. Baje je Rusk sporočil, da so glede tega načrta možna pogajanja.

Isti list trdi, da je Gromiko sporočil Rusku, da je Sovjetska zveza pripravljena odložiti podpis mirovne pogodbe z Vzhodno Nemčijo, če Zahod prizna V. Nemčijo, sprejme sporazum za medsebojno omejitev oborožitve v Srednji Evropi in prizna mejo na Odri in Nisi kot dokončno.

Predstavnik državnega departmaja je zanikal trditve lista «Chicago Sun-Time», da je Dean Rusk med svojim razgovorom s poljskim zunanjim ministrom izjavil, da bi lahko diskutirali o določitvi demilitariziranega področja v Srednji Evropi. Predstavnik je dodal, da je Rapacki samo na kratko omenil svoj načrt, in da Rusk ni k temu nič izjavil.

Kancler Adenauer je davi sprejel zahodnoberlinskega župana Brandta, ki mu je poročal o svojih razgovorih v New Yorku in o svojem telefonskem pogovoru s Kennedyjem. Navzoči so bili tudi zunanji minister von Brentano, minister za obrambo Strauss in poslanik v Washingtonu Grewe.

Ameriški senator Humphrey, ki je sedaj na obisku v Bruslju, je izjavil, da je optimist glede razvoja odnosov med Vzhodom in Zahodom. Senator Humphrey se je danes razgovarjal z belgijskim zunanjim ministrom Spaakom, ki mu je poročal o svojih razgovorih s Hruščevom v Moskvi.

Iz Bruslja bo Humphrey odpotoval v Varšavo. Tu pa ga ne bosta sprejela niti Gomulka niti Cyrankiewicz, ker bosta odpotovala v Moskvo na 22. kongres KPSZ.

—«»—

SZ zahteva izročitev vojnega zločinca

MOSKVA, 13. — Agencija Tass javlja, da je sovjetska vlada zahtevala od ameriške vlade izročitev vojnega zločinca Karla Linnasa, ki je bil poveljnik koncentracijskega taborišča v Tartu na Estonskem leta 1942. Karl Linnas je bil udeležen pri množičnem pokolju sovjetskih državljanov, ki so bili v tem taborišču, kjer so med nacistično okupacijo pobili nad 12000 ljudi. Linnas je leta 1944 zbežal v ZDA.

—«»—

KAIRO, 13. — Predsednik Naser je odredil vse potrebne ukrepe, da se vsem funkcionarjem in uradnikom vlade ZAR zvišajo plače. Ta ukrep bo raztegnjen tudi na delavce in uradnike privatnih podjetij. Razen tega proučujejo celo vrsto ukrepov za preureditev egiptovskega gospodarstva po odcepitvi Sirije.

Izkušnje in nauk prevrata v Siriji

Sklep, ki ga je predsednik Naser sporočil v zadnjem govoru in ki pomeni v bistvu ločitev Sirije od Združene arabske republike, je izredno pomemben. Z njim je končano eno izmed poglavij v novejši arabski zgodovini, obenem pa je napovedan začetek novega.

Očitno je bil ta sklep sprejet s težkim srcem in je prizadejal številna čustva, v njem je opaziti prizvok delnega odstopanja od starih prizadevanj in bo vsekakor povod številnim zlobnim posmehovanjem ter škodoželjnim komentarjem. Toda ta sklep je in ostaja izraz globokega realizma, treznega upoštevanja vseh vidikov položaja in nevarnosti, ki so zagrozile ne samo ZAR, marveč tudi nadaljnjemu boju za uresničitev naprednih prizadevanj v arabskem svetu. Prav tako je očitno, da se je ta sklep izkristaliziral v več razvojnih obdobij. Tu ne bomo govorili o teh obdobjih in o razvoju dogodkov. Govorili bomo o različnih vidikih položaja, v katerem je ta sklep nastal. V luči tega položaja dobiva omenjeni sklep svojo vsebino in svoj smisel.

Predvsem je tu, vendar ne edino in izključno — sirski vidik vprašanja, skupno z vprašanji zveze.

Ko so februarja 1958 razglasili zvezo med Sirijo in Egiptom, so številni v arabskem svetu in v sami ZAR to pojmovali kot naravno uresničitev prizadevanj po arabski enotnosti. Toda pri razglasitvi zveze so v tistem času razen močnega stremljenja po enotnosti odigrale zelo veliko, morda celo tudi usodno vlogo, zunanjepolitične okoliščine in prizadevanja, da bi z zvezo zagotovili varstvo pred zunanjimi nevarnostmi, ki jim je bila v tedanjem času izpostavljena Sirija. Te zunanje okoliščine so pripeljale do tega, da so v dvomu ali priti do enotnosti postopoma, s poprejšnjim reševanjem vprašanj, ki jih nalaga zveza, in izdajanjem sklepov, ki ji dajejo dejansko politično vsebino, ali pa razglasiti zvezo in jo šele po tem graditi ter ji dajati vsebino — sprejeli slednje. Tako razglašena zveza, relativno lahko in hitro sprejeti sklep in izredno močan pozitiven odjek, na katerega je le-ta naletela v arabskem svetu, so prispevali k temu, da se je zveza zdela močnejša in trdnejša, kot je pravzaprav bila. Dejansko bi zvezo morali šele ustvarjati. — Enotnost je bila samo stremljenje, sanje. Z razglasitvijo ZAR je ta enotnost dobila konkreten okvir, postavila pa se je tudi kot naloga, ki jo je šele treba politično rešiti.

Novo ustanovljena ZAR se je znašla pred zelo zapletenimi in kočljivimi vprašanji. Piramida zveze je dobila vrh, njena osnova pa je bilo v tistem času samo navdušenje množice. Vmesni prostor je bil prazen — pravzaprav poln razlik in nasprotij, ki jih je bilo treba premagati, težav, ki jih je bilo treba odpraviti, nalog, ki jih je bilo treba rešiti. Za dejansko enotnost ni zadoščal vrh piramide in tudi ne navdušenost množice. Potrebna je bila trdna družbena, gospodarska in politična osnova enotnosti — te pa ni bilo. Leto bi morali torej šele ustvariti; to pa spet ni bilo niti malo lahko, zlasti če imamo pred očmi težko dediščino preteklosti in razlike med obema narodoma, ki sta se združila. To je prvi element v «sirskem» vidiku vprašanja.

Skupno z njim moramo upoštevati tudi dejstvo, da se je znašla ZAR že s prvim dnem svojega življenja pred številnimi sovražniki, sredi nevarnosti, ki so prihajale z vseh strani. Kajti tudi taka, kakršna je bila, s svojo neizgrajenostjo, s svojim značajem «zgodovinskega poskusa» — o čemer je govoril tudi sam Naser — je ZAR nov, zelo pomemben in vpliven napredni činitelj v procesu arabskega političnega razvoja. Razglasitev zveze je utrdila fronto arabske neodvisnosti, močen odmev, na kakršnega je naletela v arabskem svetu, pa je že sam [...]bi deloval kot spodbuda [...]vnim gibanjem v tem [...] sveta. Zoper ZAR so takoj potegnili meče vsi konservativni elementi v arabskih deželah. Skupno z njimi so se proti ZAR obrnili tudi vsi tisti, ki so s postojankami teh konservativnih in fevdalnih sil povezovali svoje kolonialistične koristi. Razen tega se je proti ZAR takoj obrnila tudi druga fronta, tesno povezana z omenjeno prvo fronto. Izvenblokovska usmeritev in neodvisna politika ZAR sta se pojavili kot ovira medblokovskemu tekmovanju in igri blokovskih sil v tem delu sveta. Najprej so prišle ponudbe sladkih besed in previdni poskusi, kako pritegniti ZAR na to ali ono stran. Ko je bilo to odločno zavrnjeno, so začele švigati strupene puščice. Tako se je zveza znašla že od vsega začetka v ostrem boju za svojo obrambo, obrnjena proti zunanjepolitičnim težavam, vtem ko je ostal njen notranji razvoj — tisto, kar je bilo za njeno moč bistveno in poglavitno — bolj ali manj neurejen.

V boju na zunanjih frontah je ZAR dosegla številne uspehe, od odstranitve neposrednih nevarnosti za Sirijo in učinkovitega prispevka k dokončnemu zlomu Bagdadskega pakta, pa vse do izredno močne uveljavitve lastne neodvisnosti vloge in lastne udeležbe pri splošnih naporih izvenblokovskih dežel. Napadi na ZAR, ki so prihajali s številnih in različnih strani, so bili preračunani na uničenje tiste pozitivne izvenblokovske vloge, kakršno je le-ta uresničevala. Ti napadi so bili večinoma usmerjeni prav na slabosti in ranljive točke zveze ter jih odkrivali. Ker je bila ZAR preveč obremenjena z negativnimi nagibi in cilji teh napadov, je v nekem smislu zanemarjala vprašanja in ranljive točke zveze, kamor so se osredotočili napadi. Vprašanja so začela počasi znotraj razjedati tisto, kar bi šele morali ustvariti kot zvezo, obenem pa je raslo nesorazmerje med njenim mednarodnim pomenom in njeno notranjo vsebino ter močjo.

Zveza je dejansko slonela samo na Naserjevi osebnosti, na njegovem ugledu in deloma na ukrepih za gospodarsko zgraditev in utrditev gospodarske neodvisnosti. To so bile dobre in močne zaslombe, toda — nezadostne. Šli so naprej, dosegali so pomembne uspehe, gospodarski razvoj so povečali, toda šibke točke zveze so ostale bolj ali manj nedotaknjene, kar je spet omogočalo delovanje številnih sovražnikov ZAR s tem, da je bila ost udarcev usmerjena predvsem na Sirijo. To je nekaj bistvenih elementov sirskega vidika nedavnih dogodkov in notranjih vprašanj zveze.

Drugi vidik teh dogodkov je v tem, da je politika predsednika Naserja pripeljala do znanih velikih revolucionarnih ukrepov in reform, ki so bile, čeprav napovedane v še neustvarjeni in nerazviti zvezi, za arabski svet simbol napredka.

Ti ukrepi pa so razširili fronto sovražnikov ZAR in končno razvrstili vanjo buržoazne sile, ki so se zdaj počutile hudo ogrožene. Vse do pred kratkim je namreč mlada arabska buržoazija videla v zvezi primeren okvir za kapitalistično ekspanzijo, za svojo krepitev in uveljavljanje, za učinkovit obračun ali vsaj donosnejše dogovarjanje s kolonialistično buržoazijo in za popolno osvojitev arabskega trga pod arabsko zastavo. To velja predvsem za egiptovsko industrijsko buržoazijo. Toda, če je le-ta vse do pred kratkim videla v zvezi primerno osnovo za take ukrepe — pri čemer si je hkrati prizadevala na vse mogoče načine zavirati izvajanje reform ter vsiliti svoje koristi in zamisli — se je zdaj dokončno znašla na nasprotni strani. Sovražna fronta proti ZAR je postala širša. Podprli so jo na različnih straneh. V tej fronti je imel vsakdo svoje koristi, čestokrat med seboj tudi nasprotne, toda vsi so imeli tudi skupno korist — onemogočiti politiko, ki je postala in vedno bolj postajala nosilka naprednih prizadevanj v arabskem nacionalizmu in močan činitelj v naporih nevezanih držav.

Napad je prišel v hipu, ko novi ukrepi in reforme še niso bili v celoti jasni; prej, preden bi jih lahko spremenili v proces graditve, resnične osnove zveze, od česar so navsezadnje odvisne tudi moč, notranja trdnost in vsebina razglašene enotnosti. Udarec je bil uperjen v najbolj ranljivo točko zveze in je napovedal ukrepe, ki bi lahko prestopili sirske okvire. Razen tega je značilno še to, da je prišlo do upora v Damasku v hipu, ko je postala ZAR kljub svoji nezgrajenosti, številnim svojim posebnostim, glediščem in akcijam velika ovira marsikaterim načrtom in prizadevanjem v Aziji in Afriki.

Tretji vidik zadnjih dogodkov v ZAR zajema splošno problematiko boja za arabsko solidarnost. Ko so ustanovili ZAR, je Naser odkrito povedal, da gre za «zgodovinski poskus» in «prvi korak». Na videz lahka ustvaritev zveze in njena hitra uveljavitev med arabskimi množicami sta dala pobudo nekaterim nazorom, da je treba takoj iti naprej v smeri vsesplošne arabske enotnosti in šele potem, ko bo ta enotnost dosežena, reševati dejanska vprašanja enotnosti in iskati njeno vsebino. Po drugi strani so delovale v isti smeri, toda s posebnimi cilji in nagibi, tudi sile mlade egiptovske buržoazije. Težave v odnosih med Irakom in ZAR so pomenile v tej zvezi preobrat in so pripeljale do kristalizacije gledišč o arabski enotnosti, izraženi v izjavi predsednika Naserja že pred letom dni — namreč, da je enotnost mogoče uresničiti samo kot rezultat svobodno in enodušno izražene volje ljudstva, ne pa po vsej sili. To gledišče pojasnjuje, skupaj s poznavanjem zapletene problematike sirsko - egiptovske zveze, Naserjevo stališče, da ni mogoče dovoliti, da bi zvezo branili z vojaškimi akcijami.

Četrti vidik pa je končno mednarodna stran vprašanja. Sirski dogodki so zagrozili z zelo nevarnimi zapleti. Pri vseh prejšnjih takih položajih so se na tem področju vedno pojavljale nevarno iztegnjene roke tistih, katerih prsti so že bili zapleteni v povzročanje nemirov. Za tem pa je prihajalo do različnih oblik vojaškega posredovanja, zunanjega vmešavanja in pritiska, do «vtihotapljanja v prazen prostor», vse to pa je ogrožalo napreden razvoj v arabskem svetu. Te izkušnje iz preteklosti, stalne nevarnosti na tem območju in številna znamenja o grozečih zapletih okoli Sirije in v zvezi z njo so bila več kot znamenje opozorila. Prva podpora za udar v Damasku je prišla iz dežel CENTO pakta; Britanija je takoj sporočila, da v takem položaju ne more umakniti svojih čet iz Kuwaita ... Skoraj vsi tisti zunanji činitelji, ki so delovali v Siriji tik pred razglasitvijo zveze, so se vnovič pojavili bodisi odkrito bodisi prikrito.

Če bi dogodke v Siriji kot

(Nadaljevanje na 6. strani)

Bombnika sta trčila

SANFORD (Florida), 13. — Dva reakcijska bombnika ameriške mornarice sta trčila in se vžgala, ko sta hotela pristati na pomorskem oporišču v Sanfordu. Vseh šest mož posadke obeh letal je mrtvih.

Ni videti konservativen...

V Brightonu so priredili zabavo na čast udeležencem kongresa konservativne stranke. Navzoči so zelo ploskali viscontu Hailshamu, britanskemu ministru za znanost, ki se je kljub «konservativnosti» in položaju ministra za znanost (!) izkazal kot zelo spreten plesalec nekega modernega plesa

Pred približno 2000 poslušalci

Ameriški znanstveniki priznavajo da ni dvoma o sovjetskih uspehih

Na vprašanja so odgovarjali Werner von Braun, general Schriever, Krieger, Kantrowitz in Dryden

NEW YORK, 13. — Pet najodgovornejših predstavnikov ameriškega načrta za vsemirska raziskovanja je sinoči pred približno dva tisoč ljudmi, ki so se v «Coliseumu» zbrali ob priliki astronavtične razstave, odgovarjalo na vprašanja o stanju ameriških načrtov v primerjavi s sovjetskimi. Angleški znanstvenik Arthur Clarke, ki je nekako vodil diskusijo, je postavljal vprašanja, na katera so mu odgovarjali Werner von Braun, direktor središča «George Marshall», general Schriever, poveljnik «Air Forse System Command», Krieger, ekspert za sovjetske vsemirske probleme, Kantrowitz, podpredsednik združenja «Avco» in direktor programa NASA Hugh Dryden.

Navedli bomo nekaj važnejših vprašanj in odgovore nanje.

Vprašanje: Zakaj niso ZDA dale prednosti načrtom za izstrelitev človeka v vsemirje od vsega začetka vsemirskega programa?

Odgovor: ZDA so začele svoj program gradnje težkih raket z zamudo od treh do štirih let. Poleg tega v nasprotju s Sovjeti Američani nimajo namena dosezati spektakularne učinke.

Vprašanje: So Sovjeti priznali [...] svoj neuspeh?

Odgovor: Priznali so kako nepopolno funkcioniranje kot n. pr. v primeru «Lunika» in «Venusnika».

Vprašanje: Se lahko podvomi v sovjetske uspehe?

Odgovor: Ne, nikakega dvoma ni o resničnih sovjetskih uspehih. (Odgovorilo je vseh pet znanstvenikov).

Vprašanje: Sovjeti še vedno uporabljajo nemške znanstvenike, ki so jih zajeli po zlomu nacistov?

Odgovor: Ne, v začetku so jih uporabljali, toda pozneje so jih poslali domov. Oni so izkoristili predvsem načrte in račune, ki so jih našli v Nemčiji.

Ta odgovor je dal ameriški znanstvenik nemškega porekla von Braun.

Vprašanje: So do danes Sovjeti izkoriščali vedno isto nosilno raketo ali pa nadaljujejo z gradnjo novih bolj mogočnih raket in naprav, kot zatrjuje Hruščev?

Odgovor: Sovjeti so za gotovo izdelali nove naprave. Nič me ne bi presenetilo, če bi nekega dne slišal, da so pognali okoli Zemlje satelit, ki bi tehtal 50 ton. (Odgovoril je general Schriever).

Z druge strani pa gen. Schriever trdi, da razpolagajo ZDA z jedrskimi raketami, ki so dovolj precizne, da zadenejo letališče ali druge točke s točnostjo «v merilu decimetrov». General Schriever je nadalje izrekel mnenje, da so ZDA pred Sovjeti v razvoju balističnih raket dolgega dometa. Menim — je rekel — da jih bomo mogli prekositi tudi v vsemirskem področju.

Na koncu je general Friedrick Schmith, namestnik načelnika vrhovnega poveljstva letalstva zatrdil, da se da jedrsko orožje uporabiti za to, da se zaustavi napad, še preden bi se ta spremenil v popolno vojno.

Povečana radioaktivnost a še ne nevarna

HEIDELBERG, 13. — Inštitut za fiziko v Heidelbergu je sporočil, da se je radioaktivnost ozračja v Nemčiji povečala za najmanj 25-krat, odkar je Sovjetska zveza ponovno začela svoje jedrske poizkuse. Največja višina radioaktivnosti, kar so jih instrumenti tega inštituta zabeležili, je bila 110-krat večja od normalne ravni v avgustu letos, preden so Sovjeti začeli poizkuse. Radioaktivnost pa ni nikoli šla izpod ravni, ki je 25-krat višja od one v avgustu. Kljub temu se še ni dosegla raven — poudarja zavod — ki bi bila za ljudi, živali in rastlinstvo nevarna.

Figl dobi od Hruščeva debelega prašiča

DUNAJ, 13. — Prihodnji ponedeljek, potem ko bodo polomili koruzo na družinskem posestvu družine Figl v Rustu (Doljnja Avstrija), poteče termin stave, ki sta jo napravila lansko leto Hruščev in predsednik avstrijske zbornice Figl. Kot je znano, je sovjetski premier, ko je lani obiskal Figlovo posest, s Figlom stavil, da bi pridelek bil na posestvu desetkrat večji, če bi sejali seme sovjetske koruze in jo obdelovali na sovjetski način. Hruščev in Figl sta stavila za debelega prašiča. In letos so eno njivo na Figlovem posestvu posejali s koruzo, ki so jo dobili iz Sovjetske zveze in jo obdelovali po načelih, kot piše v nekem sovjetskem priročniku. Toda uspeh ne bo takšen, kot ga je napovedal Hruščev, in gotovo je, da bo Figl dobil debelega prašiča.

Grško in nemško vohunstvo v Bolgariji

SOFIJA, 13. — Pred sto bolgarskimi in tujimi novinarji je pomočnik bolgarskega ministra za notranje zadeve Apostol Kolčev imel tiskovno konferenco, ki je imela namen prikazati razne poizkuse špionaže in podtalnega dela, ki sta jih Zahodna Nemčija in Grčija skušali izvesti na škodo Bolgarije.

Bolgarski namestnik notranjega ministra je med drugim prvič sporočil, da sta bila neki grški državljan, čuvaj v grški pravoslavni cerkvi v Sofiji, in neki Bolgar pred kratkim po nekem bolgarskem sodišču obsojena na smrt zaradi špionaže na račun grškega poslaništva v Sofiji in zaradi prekupčevanja z valuto. Pomočnik ministra je tudi navedel imena nekaj desetin Bolgarov, ki so jih špionske službe Zahodne Nemčije in Amerike skušale pridobiti, da bi pristopili v njihovo špionsko mrežo.

V dvorani, kjer se je vršila tiskovna konferenca, je bila organizirana tudi «razstava» dokazov, o katerih je govoril minister, hkrati pa so vrteli tudi kratkometražni film o procesu proti čuvaju grške pravoslavne cerkve v Sofiji in njegovemu bolgarskemu pomočniku.

Ali je aretiranec zares morilec?

LONDON, 13. — Londonska policija zaslišuje nekega moškega, ki bi mogel «nakazati smer v zvezi z zločinom» na cesti «A 6», pri katerem je bil Michael Gregsten neko noč v letošnjem avgustu umorjen, dekle Valerie Storie pa so našli v njegovem avtomobilu na robu ceste umorjeno z osmimi streli iz samokresa. Dekle je še vedno v bolnišnici. V zadnjih dneh so agenti Scotland Yarda raziskovali v Dublinu in v Blackpoolu. Neki telefonski poziv iz Blackpoola je pred dnevi sporočil Scotland Yardu, da so opazili nekega mladeniča v starosti od 20 do 30 let in čigar zunanji znaki ustrezajo znakom, ki jih je sporočila policija; mladenič da sedi v neki kavarni v bližini kolodvora. Policaji so moža prijeli in ga odpeljali na policijo, da bi dal kako pojasnilo. Koj nato so obvestili Scotland Yard. Včeraj je inšpektor Bob Acott od lononske policije prišel v Blackdpool, kjer je prevzel aretiranega moškega in po prvem zaslišanju ga je odpeljal v London.

Pred časom je policija iskala nekega mladega študenta, Serta Alphonda, ki so ga osumili, da je izvršil ta umor, toda mladenič je mogel dokazati svojo nedolžnost.

BRUSELJ, 13. — Belgijska poročevalska agencija javlja, da so belgijske čete začele obširne operacije proti upornikom v Ruandi. Poročilo dodaja, da «skupina upornikov» odklanjajo sprejem izida volitev in plebiscita na tem ozemlju, ki je pod belgijskim skrbništvom.

Salvatore Gallo odpotoval na Sicilijo

Cristina Giannone zanika da bi vedela, da je mož živ

RIM, 13. — Kot je davi izjavil odvetnik Lazzara, bosta Salvatore Gallo in njegov sin Paolo danes odpotovala iz Rima v Catanio. Pravni zastopnik in oba Galla, oče in sin, bodo odpotovali v Catanio z letalom ob 16.10 iz Fiumicina, iz Catanie pa se bodo odpeljali z avtomobilom v Testa dell'Acqua v provinci Siracusa, kjer trenutno živi družina Salvatora Galla. Sinoči Salvatore Gallo ni odpotoval zaradi utrujenosti.

RAGUSA, 13. — Žena «od smrti vstalega» Paola Galla, Cristina Giannone, je pri ponovnem zasliševanju, do katerega je prišlo danes na karabinjerski postaji v Ragusi, ponovno odločno zanikala, da bi bila kakor koli v stiku s svojim možem v zadnjih sedmih letih ali da bi kakor koli le sumila, da je on živ.

Ženska je priznala, da ji je pred letom dni svak Giuseppe Gallo rekel, da je njen mož živ, toda ni mu verjela, kot ni verjela temu, kar so ljudje govorili o usodi njenega moža. Cristina Giannone je še posebej poudarila, da je bila vedno prepričana, da je njen mož mrtev.

Karabinjerji, ki sumijo, da bi ženska mogla govoriti tudi neresnico, preiskujejo in ugotavljajo razne momente, ki bi znali pojasniti to plat te svojevrstne zadeve. V ta namen so zaslišali danes Giorgia in Angela Di Pasquala, brata, pri katerih je žena Paola Galla zadnje čase delala. Angelo Di Pasquale, ki se bolj od blizu ukvarja s svojim posestvom, je izjavil, da je Cristino Giannone vzel na delo, ker je vdova in v težkih gmotnih razmerah. «Dela pri nas že nekaj let — in niti en dan se ni oddaljila s posestva. Je odlična delavka in vedno je bila nekoliko otožna.»

Karabinjerski poročnik Zumbo, poveljnik karabinjerske postaje v Modici, je davi odpotoval v Raguso, kajti po poizvedbah izhaja, da je Paolo Gallo v teh sedmih letih prebil dolgo obdobje v tem mestu.

Kdo nima danes tiskovne konference? Nič čudnega torej, če jo je imel tudi Salvatore Gallo, ko se je po sedmih letih, ki jih je po nedolžnem prebil v zaporu, vrnil z Ventotene

Ker so ga s telefonom motili pri golfu

Jeza je bila vzrok Eisenhowerjeve kapi

NEW YORK, 13. — Bivši predsednik ZDA Eisenhower je včeraj povedal, da je za njegov srčni napad v letu 1955 bila kriva jeza, katere vzrok naj bi bila vrsta telefonskih pozivov ameriškega departmaja, medtem ko je on igral golf.

«In tako se od tedaj nisem več razjezil», je izjavil general na intervjuju agenciji CBS, ki je s tem intervjujem začela s televizijskim prenosom z naslovom «Eisenhower govori o svojem predsedništvu».

Potem ko je izjavil, da je «kot večina ljudi zelo razburljiv», je general Eisenhower povedal: «23. septembra 1955 sem igral golf in igral sem zelo dobro. Ko sem prišel že proti četrti luknji, so mi sporočili, da me kliče telefon». Telefonski poziv je prihajal iz ministrstva in nanašal se je na «nekaj neprijetnega». Ob tem so mu sporočili, da mu bodo telefonirali čez približno eno uro. Predsednik se je vrnil k svojemu igranju golfa, toda takoj so ga poklicali na telefon zaradi iste zadeve, ki jo je ocenil za «važno, da, toda ne tako nujno». «In končno, ko sem začel igrati novo partijo, je prispel nov telefonski poziv — je nadaljeval Ike — in tokrat je bil nekdo, da ni vedel, da sem bil o zadevi že obveščen. In v tem trenutku — jaz sem vedno razburljiv — sem bil ves iz sebe. Doktor mi je rekel, da me še nikoli ni videl takšnega. In to je bil vzrok za moj srčni napad... Od tedaj se nisem več razjezil».

Gradnja ladij na jedrski pogon

PARIZ, 13. — Študijska skupina, ki proučuje jedrski pogon ladij in ki jo je sestavila evropska agencija za jedrsko energijo, se je včeraj drugič sestala na pariškem sedežu OCED. Ta sestanek je bil posvečen proučevanju odnosov med obema skupinama strokovnjakov, ki so jih ustanovili na prejšnjem zasedanju s posebnim poudarkom na proučevanju sistema reaktorjev in raznih vrst plovnih objektov, ki bi jih mogle evropske dežele graditi v skupnosti. Strokovnjaki so sklenili, da bodo podrobneje proučili vrste ladij in sicer eno tovorno ladjo, eno petrolejsko ladjo in eno oceanografsko ladjo. Sklenjeno je bilo tudi, da bodo skupini strokovnjakov poverili nalogo podrobneje proučiti belgijski načrt reaktorja «Vulcain» z namenom, da bi se določil skupen načrt raziskovanja, datumi dela in skupen proračun stroškov.

Končno je študijska skupina ustanovila komisijo strokovnjakov, kateri je poverjena naloga proučiti pravne probleme, ki se nanašajo na gradnjo in izkoriščanje teh ladij na atomski pogon, ki pa bodo grajene s skupnimi močmi.

film ~ knjige ~ gledališče ~ glasba ~ slikarstvo

V filmu pravljice bratov Grimmov

BONN, 13. — *V Rothenburgu ter na gradovih Neuschwananstein, Weikersheim in Nymphenburg so začeli snemati film «Čudoviti svet bratov Grimmov». Film režira Henry Levin, glavni igralci pa so Laurence Harvey, Karl-Heinz Boehm, Claire Bloom in Oskar Homolka.*

V Empoliju festival «Ferruccio Busoni»

EMPOLI, 13. — *Predsednik republike bo jutri otvoril drugi glasbeni festival «Ferruccio Busoni», ki bo trajal teden dni. Predsednik bo otvoril za občinstvo tudi rojstno hišo skladatelja, v kateri bo odkrit Busoniju spomenik, ki ga je izdelal kipar Antonini. Prvi koncert bo v gledališču Excelsior; nastopil bo orkester florentinskega glasbenega maja pod vodstvom Bruna Bortolettija ter s sodelovanjem pianista Maria Delli Ponti.*

Film «Deveti krog» že štiri tedne v New Yorku

NEW YORK, 13. — *Že štiri tedne predvajajo v newyorškem kinematografu Carnegie Hall Cinema z uspehom jugoslovanski film «Deveti krog». Premiera tega filma je bila 13. septembra. Ugodne kritike v tisku so privabile gledalce da bi videli film iz države, ki je bila tukaj doslej malo znana na poprišču kinematografije.*

V Muzeju sodobne umetnosti se bo 13. oktobra začel «Teden jugoslovanskih filmov». V začasni program so vključili tudi film «Dolina miru», «H-8», «Trenutki odločitve», «Pet minut raja» in še nekaj znanih jugoslovanskih filmov. V Muzeju sodobne umetnosti so v zadnjih letih predvajali japonske, zahodnonemške, italijanske in poljske filme.

Mariborska Opera je gostovala v Gradcu

MARIBOR, 13. — *Mariborska Opera je gostovala v Gradcu z zelo uspelo izvedbo Dvorakove «Rusalke». To je bila prva izvedba te opere v graškem gledališču. Na predstavi so bili visoki predstavniki deželne vlade, Štajerske deželne skupščine ter številni kulturni delavci. Mariborske umetnike so povabili, naj z isto opero gostujejo tudi v Linzu in Celovcu.*

Kandidati za člane Francoske akademije

PARIZ, 13. — *Štiri kandidature so bile že predložene pisarni Francoske akademije za mesta, ki so se izpraznila po smrti Emila Henriota in Francoisa Alberta Boussona. Jean Ghehenno in Paul Montel sta kandidata za Henriotovo mesto. Ghehenno je časnikar in pisatelj, ki je prejel Prix des Ambassadeurs 1953, Grand Prix literaire de la Ville de Paris ter Prix Eve Delacroix 1959. Paul Montel, ki ima že 85 let, pa je znanstvenik svetovnega slovesa in član številnih akademij. Objavil je mnoga dela s področja mehanike, elek[...]ne matematike ter zgodovine znanosti. Za Buissonovo mesto pa sta kandidata pisatelj Pierre Lyautey ter pesnik André Berry. Lyautey, ki je vnuk znanega maršala, enega izmed ustanoviteljev modernega Maroka, je posvetil številne študije francoskemu kolonialnemu imperiju. Berry pa, ki je najmlajši s svojimi 59. leti med temi kandidati, je avtor romanov, kritičnih esejev, predvsem pa pesmi. Razen tega pa je navdušen športnik, ki je peš prehodil vse dežele Evrope, severne Afrike ter zahodne Azije.*

Aretiran poljski pisatelj

VARŠAVA, 13. — *Pred desetimi dnevi so aretirali [...] poljskega pisatelja Jerzyja Kornackega, ker je [...] da bo marsikaj razkril [...] številnih uglednih oseb[...]stih iz javnega življenja. Spravili so ga v neko [...]ko, ki ga je pa odpustil z ugotovitvijo, da je [...]noma normalen in to[...] nor. Je pa še naprej [...]tiran in se še ne ve, po katerem členu kazenskega zakonika bo obtožen. V [...]kem krogu Kornackega [...] znancev vlada neka panika, ker nihče ne ve, kaj je pisal v svoje beležnice. Pisatelju so mu jih zaplenili. Pisateljski krogi v Varšavi pa so vznemirjeni tudi zaradi aretacije tajnice kulturnega krožka «Krzywe Kolo» (Skrivljeno kolo), ki je obtožena, da je pripomogla k temu, da so odšli v [...] nekateri rokopisi, ki bi morali biti objavljeni v «Kulturi».*

Obsojeni gestapovci

DORTMUND, 13. — Tri bivše člane nacističnega gestapa so obsodili na prisilno delo, zato ker so ukazali umor Judov ali bili soudeleženi pri uničenju nad tisoč Judov v Litvi.

Bivši načelnik gestapa v Tilsitu Jahr, je bil obsojen na tri leta in tri mesece, ker je bil zapleten v šest umorov, dva bivša inšpektorja gestapa, Gehrke in Krumbach pa, sta bila obsojena na tri leta in šest mesecev vsak zaradi sodelovanja pri umoru 909 Judov.

Od srede sta perzijski šah in njegova žena Farah Diba na uradnem obisku v Parizu. Na sliki vidimo cesarico v spremstvu francoskega ministra za kulturo Andréja Malrauxa v muzeju Jeu de Paume v Versaillesu. Farah Dibo so v Parizu [...]jazno sprejeli, ker se je mnogokje spominjajo kot študentke

PRED KONGRESOM SOVJETSKE PARTIJE

Zelo živo razpravljanje o partijskem programu

Razna protislovja, katerim bo treba dati točnejše tolmačenje
Problem «demokracije» in «samouprave» v vsakdanji praksi

(Naš poseben dopis)

MOSKVA, oktobra. — V tej ...Moskvo izredno blagi jeseni je vse posvečeno XXII. kongresu KP SZ: visoka proizvodnja, veliki storži koruze, ...jih rekorderji vsak dan pošiljajo CK, nove hidrocentrale, naslovi šolskih nalog, ...ske razstave, nove pesmi, kulturnejša postrežba v trgovinah, gledališke predstave, novosti v mestnem prometu, javne deklamacije neprišnih pesnikov pred spomenikom Majakovskemu v središču Moskve, celo novi program «Cirkusa prijateljstva».

So sicer tudi takšni, — kot mi je povedal neki znanec — ki opravljajo le svoje normalno delo in ga edino v teh ...eh posvečajo kongresu. Takšnih je, kot se zdi, malo. Za večino je kongres izreden dogodek in ga zato spremljajo z večjimi napori. Javne razprave in mnenja se izražajo prav tako v ...u kongresa, in programa. Program je postal glavni argument za vsako temo razgovora. Citirajo ga in iščejo v njem oporo za vsako tezo, ...če je protislovna. In to v velikih in majhnih vprašanjih. Pisali smo že, kako v tisti prav tako citirajo program tisti, ki zahtevajo decentralizacijo oblasti, kot oni, ki trde, da je decentralizacija prezgodnja. Moglo se je prav tako slišati, kako na temelju programa eni poudarjajo možnost miru v svetu, medtem ko drugi trde, da ne bo miru, dokler ne bo kapitalizem uničen.

To so pa diskusije, o katerih se je že veliko pisalo in govorilo. Veliko zanimanje za program in raznovrstnost tolmačenja, ki jih dopušča — ...er mu kongres ne bo dal ...nejšega tolmačenja in ... — se še bolj opaža v ...anjih tolmačenjih in v ...nosti programski postavk na vsakdanje življe-...

...o so se prebivalci ...tne četrti močno raz-... Imeli so zasedanje «tovariškega sodišča» za svojo ... Neka ženska je tožila ...ega sostanovalca, da ji je ...del deset rubljev. «Tovariško sodišče» je moralo ...diti, ali naj se toženi izročí rednemu sodišču, ali pa ... ga javno opozorijo in izročijo tovarišem iz njegovega podjetja, da ga prevzgoje. E... govorili o njegovih lastnostih, drugi pa so omenjali, da je to njegov že drugi prekršek. Na koncu ga je «tovariško sodišče» izročilo rednemu sodišču.

Toda prebivalci četrti so se glede tega ločili: dolgo po ...ku sodbe so razpravljali o njegovi upravičenosti. Tako zagovorniki kot nasprotniki ...nega izreka» so se opirali na program. Prvi so citirali: «V družbi, ki gradi komunizem, je treba strogo kaznovati one, ki kršijo pravila družbenega življenja». Sodni ... je bil torej pravilen. Ni! — so odgovarjali drugi — in navajali drugi citat iz programa: «Večje materialno in kulturno blagostanje ustvarja pogoje za likvidacijo kriminalnosti in za zameno sodnih ...kih ukrepov z družbeno prevzgojo». Na koncu sta skupini s programom v ... ostali pri svojih nasprotujočih glediščih in s pismom zahtevali od uredništva moskovskega lista, naj protislovje pojasni.

V drugačnem protislovju so se znašli diskutanti uličnih organizacij, kjer so se me... spuščali v fantaziranja o velikih perspektivah, ki so v programu in sicer o brezplačnih stanovanjih, ...služnostih, menzah ... Razpravljalo in spraševalo se je, ali je treba že sedaj enakomerno deliti stanovanjska prostore, ki bodo brezplačni, da bi imeli od ... vsi enako korist? Kaj bo z avtomobili, ali bodo vsi imeli posebne avtomobile ali ... bodo vsi avtomobili javni? V ... primeru je treba že ... privatne omejiti? Kaj ... z «dačami», to je privatnimi vilami za oddih? Ravno program vsega tega ni mogel predvideti. Časo... so na vsa ta vprašanja ... edini odgovor: sedaj je ... najprej pošteno zavihati ... in mnogo pridelati in ... in ko bomo imeli vse ... dovolj, bo laže dogovoriti ... kako se bo vse to pravično ... na komunistični način ...

V zvezi s programom se je ... celo nekakšna polemika o vsemirju. Ko je neki ... obravnaval program, ... je nekem podeželskem listu pisal o velikih perspektivah osvajanja vsemirja. Na to je reagiral neki geolog, ki se je prav tako opiral na program. Geolog je zapisal: «Bolje poznamo kozmos od Zemlje, na kateri živimo. In moramo si že enkrat zabiti v glavo, da bomo še dolga desetletja, če ne celo stoletja živeli in napredovali na temelju surovin in energetskih virov, ki se krijejo pod zemljo. V tej smeri pa nismo storili še ničesar. Le malo smo nastrgali skorjo Zemlje. Če bi geologi imeli toliko sredstev, kolikor se jih da astronavtom, bi šlo mnogo bolje...» Oba sta v tej polemiki iskala pravico pri moskovski «Pravdi» (pravici).

Na straneh organa partije, kjer se razpravlja o programu, je bila dana beseda tudi akademikov: akademik Trosimuk je dal prav onim, ki gledajo v kozmos, akademik Fotijadi pa onim, ki gledajo v Zemljo. Akademik Fotijadi je, pozivajoč se na industrijske načrte programa, pripomnil, da program partije ne predvideva sistematskega prodiranja v globino Zemlje, kar je predvideno glede kozmosa. Diskusijo o tem, koliko bo investirano za kozmos in koliko za globine Zemlje so meščani spremljali z velikim zanimanjem in to kljub temu, da se zdi, da so najbolj zainteresirani na tretji tip investicij in sicer na investicije ne zgoraj, niti spodaj, pač pa — na Zemlji.

Termina «demokracija» in «samouprava» sta v diskusijah prav tako imela najrazličnejše tolmačenje in vsebino. Osnovne organizacije so v mnogih primerih začele iskati že celo oblike za njihovo vsakdanjo rabo. Kako se različno tolmačijo in različno uporabljajo, se vidi iz nekega pisma sekretarja leningrajske organizacije «Komsomola». «V skladu z zakonom je, da je v programu tako resno postavljena socialistična demokracija. Demokracija — oblast ljudstva.» Kar se tiče praktične uporabe teh načel, je pisec prikazal sledeči primer: «V zavodu GOMZ se je porodil štab za borbo za komunistični način življenja. Štab reagira na vsak znak kršenja discipline in etičnih pravil. Člani štaba gredo na domove kršiteljev, opazujejo, kako se kršitelj obnaša v družini in kako se trudi, da bi napake popravil.» Podobni primeri tako imenovane kolektivne kontrole nad takšnimi posamezniki se morejo najti vsak dan v desetinah pisem, kot značilno dojemanje o praktični uporabi programskih načel družbene samouprave.

Sekretar mestnega komiteja KP SZ v Alma Ati razpravlja o demokraciji z drugega zornega kota. On meni, da demokratična načela programa, prihajajo v protislovje z drugo postavko iz istega dokumenta, po katerem partijske organizacije v ministrstvih in oblastvenih organih nimajo pravice kontrolirati delo administracije partijske organizacije v podjetjih pa jo imajo. Vsem partijskim organizacijam je treba dati enako pravico — pravi on — ne glede ali kontrolirajo delo ministrstev, ali delo direkcije tovarn.

Umetniki v svojih razpravah prav tako na tezah programa grade najrazličnejše načrte za v bodoče. Program daje argumente onim, ki zahtevajo nov izraz v umetnosti, prav tako pa se na program opirajo tudi oni, ki skušajo zastarele forme ohraniti. Iz te knjige se citirajo postavke in argumenti za vse diskusije. Ogromni množici vprašanj, ki so se porodila v tem velikanskem, pogosto protislovnem konglomeratu vsesplošne diskusije o programu, bo kongres verjetno dal preciznejše tolmačenje.

F. BARBIERI

Shakespearovo gledališče

Shakespearovo Spominsko gledališče v njegovem rojstnem mestu ob reki Charles Edward

OB 250-LETNICI ROJSTVA SLAVNEGA DUBROVČANA

Rudjer Boškovič - predhodnik naše moderne jedrske znanosti

Te dni se je v Dubrovniku končal mednarodni simpozij o Boškovičevih delih

DUBROVNIK, oktobra. — Te dni se je v Dobrovniku zaključil mednarodni znanstveni simpozij, prirejen ob 250-letnici rojstva jugoslovanskega znanstvenika svetovnega slovesa Rudjera Boškoviča, na katerem je sodelovalo nad 50 znanstvenikov iz 16 držav in bilo prečitanih nad 30 del, ki so se nanašala na razna področja znanosti, s katerimi se je bavil Rudjer Boškovič, eden največjih znanstvenikov XVIII. stoletja.

O Rudjeru Boškoviču nam je za to priložnost poslal zanimiv članek bivši docent za srbo-hrvaški jezik na tržaški univerzi prof. Umberto Urbani.

Pred dvema stoletjema je jezuit Rudjer Boškovič, rojen v Dubrovniku 18. maja 1711 in umrl v Milanu 13. februarja 1787, objavil svoje delo o «Teoriji naravne filozofije. To delo z originalnim naslovom «Philosophiae naturalis theoria redacta ad unicam legem virium in natura existentium» velja danes za predhodnika moderne jedrske znanosti, kot se je izrazil angleški znanstvenik L. Whyte na neki konferenci preteklo leto v Londonu.

V Dubrovniku, kjer se je rodila njegova mati, medtem ko je bil oče po rodu iz Bosne, je mladi Boškovič opravil prvo šolanje. L. 1726 je vstopil v jezuitski red in v Kolegij očetov jezuitov v Rimu, kjer je študiral filozofijo in teologijo in kjer je bil leta 1744 posvečen v duhovniški stan. Ves se je posvetil študiju matematike in naravnih ved in še kot študent je napisal dizertacijo v verzih «De solis ac lunae defectibus», ki jo je pozneje posvetil Akademiji v Londonu. Še preden je končal svoje študije, je postal docent za matematiko na Rimskem kolegiju in začel svojo znanstveno dejavnost z dizertacijo «De maculis solaribus» leta 1736, ki jo je potem nadaljeval z vrsto študij o matematičnih, fizikalnih in astronomskih problemih.

Leta 1742, ko je šlo za restavracijo kupole in kasneje abside v cerkvi sv. Petra, je papež hotel vedeti za mnenje učenega jezuita, kateremu je poveril merjenje poldnevnika med Rimom in Riminijem, s čimer je preprečil, da bi Boškovič sprejel povabilo Ivana V. Portugalskega, ki ga je hotel poslati v Brazilijo s podobnimi nalogami.

Med leti 1743 in 1755 je Rudjer Boškovič sodeloval pri italijanskih in inozemskih znanstvenih revijah, objavil komentar o delih dubrovniškega filozofa Benedeta Staja in matematični priročnik. V zvezi s sporom o plovbi, ki je nastal med raznimi toskanskimi pristanišči, je bil Boškovič kot razsodnik poslan na Dunaj, kjer je leta 1758 izšlo njegovo slovito delo «Philosophiae naturalis theoria redacta ad unicam legem virium in natura existentium». Delo je bilo ponatisnjeno na Dunaju leta 1759 in 1764, v Benetkah 1763 in v Parizu 1765. Končno je leta 1922 izšla najnovejša latinsko-angleška izdaja tega dela.

Po krajšem bivanju leta 1760 v Parizu, kjer so dubrovniškemu znanstveniku nasprotovali enciklopedisti, so Boškoviča sprejeli z vsemi častmi znanstveniki v Londonu, ki so ga povabili, naj se pridruži neki njihovi odpravi, ki si je postavila cilj proučevati prehod Venere pod Soncem. Jeseni 1761 je odprava odpotovala v Konstantinopol, kjer je Boškovič zbolel in se moral zaradi tega zadržati tam do pomladi 1762. Nato je bil namenjen v Petrograd, toda v Varšavi ga je bolezen prisilila, da se je leta 1763 vrnil v Rim. Leta 1784 je Boškovič opisal to odpravo pred 21 leti v zbirki «Dnevnik potovanja iz Konstantinopolija na Poljsko»

Potem ko je nekaj časa poučeval matematiko v Pavii in astronomijo v Milanu, kjer je ustanovil zvezdarno, je Boškovič odšel v Pariz, kjer je prevzel vodstvo Optičnega inštituta za plovbo ob podpori astronoma Lalanda in ob nasprotovanju d'Alemberta in drugih enciklopedistov. Po povratku v Italijo je Dudjer Boškovič deloval v Sieni, v Bassanu, v Rimu in v Florenci, kjer je pripravljal izdajo vseh svojih del. Smrt ga je dohitela v Milanu leta 1787 v starosti 76 let.

V delu «Teorija naravne filozofije» je Boškovič obrazložil svoje ideje na matematični osnovi v zvezi s filozofijo in metafiziko, koncepte o vesolju pa je znanstvenik razložil že v prvem delu «De viribus divis» leta 1745, «De continuitatis lege» leta 1754 in v «De materiae divisibilitate et principiis corporum» leta 1757.

Dve leti po njegovi smrti je bila objavljena biografija z naslovom «Zgodovinska pohvala očeta Rudjera Josipa Boškoviča». Boškovičevo doktrino o naravnih elementih pa je predvsem osvetlil Nemec Fechner v delu «Ueber die Physikal und philosophische Atomlehre».

Iz obsežne biliografije o Boškoviču naj omenimo spise slavnega hrvaškega zgodovinarja iz leta 800 dr. Franja Račkega, najboljšega sodelavca škofa Strossmayerja, ki se je celo odpovedal imenovanju za metropolita katoličanov Rusije, samo da ne bi zapustil Jugoslovanske akademije v Zagrebu, kateri je predsedoval dvajset let, Gelčiča, Torbarja, Varičaka v «Delu jugoslovanske akademije», Majcena o «Boškovičevih matematičnih vedah», Stanoviča o Boškovičevi «Atomistiki», Truheljka, Bazala in dr. Lava Čermelja. Petronijevič je napisal razpravo «Slovani v visoki znanosti» v angleščini, katero je leta 1920 prevedla v srbohrvaščino dr. Xenia Stanasijevič.

V muzeju Rudjera Boškoviča, ki ga je opremila zagrebška akademija v starem samostanu benediktincev na otoku Lokrumu pred Dubrovnikom, so razstavljeni razen mnogih spominskih predmetov tudi faksimili del Boškoviča in tudi spisi drugih znanstvenikov o velikem Dubrovčanu.

Prva sta važnost znanstvenih del Rudjera Boškoviča, kot je na simpoziju poudaril akademik dr. Željko Markovič, priznala slavni angleški kemik Pristley in fizik Robinson. V drugi polovici '800 sta Boškoviča občudovala fizik lord Kelvin in ustvaritelj prvega elektronskega modela Thompson. V naših dneh proučujejo dela slavnega jezuita Rudjera Boškoviča predvsem Angleži in Rusi.

INDUSTRIALIZACIJA IN AVTOMOBILIZEM TER NJUNE POSLEDICE

«Smog» iz izpuhov in tovarniških peči osnovni vzrok tolikih «naravnih smrti»

Kaj nam povedo podatki za Los Angeles, kjer kroži tri milijone avtomobilov
Bolj srečni in manj srečni londonski pismonoše - Jokohama ima «svojo» bolezen

Nam na Tržaškem, se tega ni treba bati. Vsaj v tolikšni meri ne. Predvsem zato, ker nimamo toliko industrije, pa tudi zato, ker pri nas veje s Krasa vedno pa čeprav majhna sapa, ki odnaša dim iz tovarn in pline iz izpuhov avtomobilov proti zahodu, na morje. Kadar pa pošteno zapiha burja, nam zrak tako rekoč dezinficira. Toda v velikih mestih in področjih, ki imajo poleg ogromne industrije in avtomobilskega prometa še to smolo, da je pri njih ozračje tedne in tedne mirno, postaja zadeva tako imenovanega «smoga» zelo pereča. «Smog» je nekakšna mešanica med smokom (dimom) in fogom (meglo) in predstavlja skupek vrste plinov, med katerimi so nekateri, ki so zelo škodljivi, včasih celo pri manjših količinah smrtni, posebno pod vplivom raznih stranskih elementov, in tudi sončnih žarkov ali toplote. Glede tega so nom prinesli zelo zaskrbljajoče podatke strokovnjaki, ki so proučili primer ameriškega velikega mesta Los Angelesa, primer Londona in primer Jokohame na Japonskem.

Jože Babić, režiser Hamleta v tržaški slovenski izvedbi

V glavnem ločijo dve vrsti «smoga» in sicer «smog» Los Angelesa in «smog» Londona. «Smog» Los Angelesa izhaja prvenstveno iz izpuhov njegovih treh milijonov velikih «ameriških» avtomobilov, ki zgorijo na dan okoli 22 tisoč ton bencina in to na ozkem pasu med obalo in goratim predelom, ki Los Angeles zapira s severovzhodne strani. V dneh, ko veje od morja proti kopnemu nekoliko bolj hladen zrak, ki se vrine pod plast toplega zraku, ki se dnevno dviga nad mesto, se nad Los Angelesom ustvari nekak zračni pokrov, ki ne dopušča, da bi se ne popolnoma izgoreli plini iz izpuhov dvignili v višje plasti zraka. Pod vplivom sončnih žarkov se iz teh plinov in nepopolnoma izrabljenega goriva ustvarijo zelo škodljive kemične spojine in sestavine, ki imajo za zdravje prebivalcev Los Angelesa zelo škodljive posledice, pa čeprav je Kalifornija znana po svoji dobri klimi.

V Londonu pa imajo podoben ali enak učinek razne sestavine in spojine, katerih osnova je žveplo, ki prihaja od izgorevanja premoga v tovarniških pečeh in ki se v meglenih dneh ne morejo dvigniti v višje plasti zraka.

Navedli smo dva tipična primera, ki pa veljata tudi za mnoge druge predele in za mnoga druga industrijska mesta, kot na pr. za Porurje, za Turin, Milan, skratka za vsa tista velika središča ali področja, kjer je ogromno industrije ali prometa, kjer pa je «prirodna ventilacija» šibka.

Posledico tega «gostega zraka», ki je posebno opazen, če se nekemu velikemu središču bližamo z letalom, imenujejo v Londonu «kroničen bronhitis», v Los Angelesu mu pravijo «bronhialni enfizem», v Jokohami na Japonskem pa so mu nadeli že lokalno ime «naduha Jokohame». Kot vidimo, so posledice v bistvu iste, kajti gre za isto bolezen: pljučni mehurčki, ki jih je zelo mnogo in ki predstavljajo nekakšne majhne prostorčke, v katerih pride vdihan zrak v stik s krvjo, kateri odstopi kisik, dušik pa ponovno absorbira, se v ambientu takšnega zraku povečajo, ker se pretrgajo vmesne stene. S tem postane pljučnih mehurčkov vedno manj in posledica tega je, da se zmanjša tudi površina, na kateri pride sveži zrak v stik s krvjo. To se pravi, da se učinkovitost pljuč s tem zmanjša. Da bi pa v takšnih pogojih organizem dobil potrebni kisik, diha človek bolj pogosto, toda z večjo težavo. Imamo, torej, opravka že z naduho, z vnetjem bronhialnih kanalov, skratka z boleznijo — dihalnih organov, prvenstveno bronhitisem in astmo ali naduho.

Posledice kroničnega bronhitisa pa niso tako enostavne. Mnoge smrti, ki jih pripisujemo najrazličnejšim povzročiteljem ali vzrokom, bi morali pripisati vprav kroničnemu bronhitisu. Do sedaj pa se tej bolezni ne pripisuje tolikšen odstotek smrti iz enostavnega razloga, ker od kroničnega bronhitisa oboleli ljudje usihajo počasi in se smrt pripisuje raznim drugim vzrokom in ni redek primer, da se smrt, ki je bila dejansko posledica kroničnega bronhitisa označi kot «prirodna smrt».

Dr. Hurley L. Motley z medinske fakultete v Los Angelesu je posledica bronhitisa iz gornjih vzrokov ugotovil tako, da je sto pacientov izločil od ostalih in jim omogočil življenje v ambientu, v katerem je bil zrak popolnoma «normalen» torej «smog», iz katerega pa je izločil strupene pline in kemične spojine, ki so za «smog» značilne. In pri tem je ugotovil, da so se vsi pacienti, posebno še oni, katerih zdravstveno stanje je bilo najhujše, kmalu popravili. Toda to izboljšanje se je začelo kazati šele čez nekaj dni, iz česar je dr. Motley sklepal, da se pljučna tkiva šele počasi ponovno vrnejo v svoje prejšnje stanje.

Proučevanja istega proble-

(Nadaljevanje na 6. strani)

KMETOVALČEVO RAZMIŠLJANJE

Ena-dve o vremenu

Zgodnji odhod lastavic - Preprosta napoved hude zime

Noben prirodni pojav ne uživa tolikega uvaževanja kot vreme. Pojma lepo in grdo vreme sta vedno deležna posebnega izražanja in poudarka; prvega spremlja prijetno čustvo, ki ga izražata beseda, lice in kretnja, drugi nam skremži obraz. Ko zjutraj vstanemo, želimo zvedeti o vremenu; lepo nam nasuje dobro voljo, grdo nas potlači. Tržačani trdijo, da ni lepšega kot je pomladno ali poletno jutro na Krasu. To je neizpodbitna resnica, ki jo zna tudi Kraševec vrednotiti, kot tudi odklanjati moro megle, ko leže nad kraško planoto in se kačje plazi čez njene holme.

Takšen je vpliv vremena na človeka, posebno še na onega, katerega dejavnost je odvisna od njega — na zemljaka. Zato se ne smemo čuditi in se posmihati njegovi prvi besedi o vremenu ob srečanju s tem ali onim, saj mu razen njegove prizadevnosti prav vreme deli dobro ali zlo v gospodarskem pogledu, dočim igra vreme pri ostalih družbenih plasteh bolj zdravstveno in moralno vlogo.

Spričo tega je tudi razumljivo, če se je poljedelec že od pamtiveka zanimal za vreme in si ga skušal razlagati iz «znamenj» (pojavov) na nebu in zemlji. Dokler mu ni priskočila na pomoč znanost, se je oslanjal na lastna opazovanja: oblaki, rastline in živali so ga opozorili na marsikaj. Takšna razlaga je med našim ljudstvom še živa, čeprav mnogokje odpove, češ da se je svet (priroda in ljudje) spremenili. Tako ga je spravilo v zadrego letošnje muhasto poletje, ki naj bi po mnogih razlagah bila posledica atomskih bomb. Kaj bi se taki razlagi čudili, če pa ima ta svoje privržence tudi med izobraženci!

Naš kmečki človek ima dobro uho; ujelo je nekam preveč pritajeno slavčkovo žgolenje. Že zelo redki pevci so se oglašali bolj korajžno in s tem izredno ustregli sosešččini. Pravijo pa, da so prezgodaj utihnili in tudi odšli.

Ker smo v juliju in avgustu pogrešali več skržatov, in če je bilo njihovo muziciranje nekam prisiljeno, ni že bilo nekaj v redu in so kaj pogrešali, mogoče roso, drugačne sončne žarke; gre mnenje celo o okuženem ozračju. Lastavice si gradijo svoj dom vsako leto bolj oprezno. Hrane jim tukaj menda ne primanjkuje, čeprav ni več nekdanjih rojev muh; pač pa jim ne primanjkuje drugih žuželk. Vreme je še bilo lepo, a vendar so se izneverile sv. Mihaelu (29. IX.) in odšle že okrog 10. IX.

Murni (cricki, grilčki) pa niso pokazali te občutljivosti, saj so bili pred trgatvijo in tudi po njej izredno razposajeni in so zabavali pozno v noč in nam je njihovo čvrčanje mirilo živce. Neki tržaški zdravnik je rekel, da se mu ta večerni koncert zdi kot bi ležal na malih valovih in bi se ga nikoli ne naveličal.

Naš stalni gost škrjanček je letos izredno mnogokrat poletel v višine in nas zabaval. Še se veseli belega dneva. Kaj pa nam on napoveduje? Kar prija njemu, prija tudi nam.

Le mandeljni in češplje so dobro obrodile, in pravijo da je mnogo tudi želoda ter njegova kapa do ušesa klapa, kar pomeni, da se napoveduje huda zima. O tem pa bodo spregovorili vremenoslovci in — posredno — tudi trgovci z gorivom. Kasneje pa bomo videli kdo je pogodil.

RADIO TELEVIZIJA

Sobota, 14. oktobra 1961

Radio Trst A

7.30: Jutranja glasba; 11.30: Sopek slovenskih pesmi; 11.45: Vrtiljak, pisani odmevi naših dni; 13.30: Dobrodošle! Plošče prvič v oddaji; 14.45: Karakteristični ansambli; 15.00: Mali koncert; 15.30: «Temna stran Meseca», radijska igra; 16.05: Godalni orkestri; 16.50: Zborovske skladbe; 17.25: Sem in tja po lahki glasbi; 18.15: Umetnost, književnost in prireditve; 18.30: Iz del jugoslovanskih sodobnih avtorjev; 19.00: Žena in dom; 19.20: Izbor domačih in tujih popevk; 20.00: Šport; 20.40: Celjski komorni zbor; 21.00: «Gospod Andrej potuje», radijska igra; nato V ritmu in melodiji.

Trst

12.25: Tretja stran; 14.20: Simfonični koncert p. v. Antonia Janigra; 15.10: Zgodovina in legende med trgi in ulicami; 15.20: Klavirski duet Russo-Safred; 15.35: Nastop julijskih in furlanskih zborov.

Koper

7.15: Glasba za dobro jutro; 12.00: Glasba za vas; 12.45: Glasba za vas (II. del); 13.40: Popevke in ritmi od tu in tam; 14.30: Primorski tednik; 14.45: Znane melodije v novi preobleki; 15.10: Zabavna glasba; 15.30: Domače popevke; 16.00: Skladbe Franza Leharja; 16.45: Igra violinist Gino Francescati, pri klavirju Max Lanner; 17.00: Glasbeni program v sodelovanju s poslušalci; 17.40: Jazz cocktail; 18.00: Prenos RL; 19.00: Poje Djordje Marjanović; 19.30: Prenos RL; 22.15: Plesna glasba; 23.00: Prenos RL.

Nacionalni program

6.30: Vreme na ital. morjih; 8.00: Jutranja glasba; 8.30: Omnibus (I. del); 10.30: Prenos z otvoritve 13. mednarodne razstave oblačil v Turinu; 11.00: Omnibus (II. del); 12.20: Glasbeni album; 13.30: Ves svet poje po italijansko; 15.15: Program italijanske folklorne glasbe; 16.45: Kronika kolesarske dirke po Jugu; 17.20: Svet jazza; 17.50: Pesmi z IX. festivala napolitanske pesmi; 19.30: Poje Perry Como; 20.00: Glasbeni album; 21.00: Magična flavta; 21.20: Smrt Jamesa Deana; 22.30: George Shearing pri klavirju; 22.45: Dokumentarij; 23.15: Orkester Mario Luminasi.

II. program

9.00: Jutranje melodije; 11.00: Glasba za vas, ki delate; 13.00: Deklica ob 13. predstavlja; 14.00: Naši pevci; 15.00: Odmev predstav v svetu; 15.15: Album pesmi; 16.00: Program ob štirih; 17.00: Orkester Georga Melachrino; 17.30: Živel radio; 18.50: Plešite z nami; 20.30: Alfredo Catalani: «La Wally».

III. program

17.00: Koncert za pihala in orkester (Vivaldi, Bach, Haydn); 18.00: Zgodovina malteškega reda; 18.30: Schuman in Brahms; 19.30: Benedetto Marcello — sonata opus št. 2 za celo in klavir; 20.00: Vsakovečerni koncert; 21.30: Simfonični koncert (Mozart, Chopin, Rota, Fellegara, Viozzi).

Slovenija

8.30: Češka in romunska zabavna glasba; 9.25: Dimitrij Sostakovič: Sesta simfonija; 10.15: Naš zvočni magazin; 12.00: Poje Ljubljanski komorni zbor; 12.15: Kmetijski nasveti; 12.25: Ansambel Srečka Dražila igra narodne; 15.45: Hammond orgle; 13.30: Brahms in Čajkovski; 14.00: Vedri napevi; 14.35: Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.40: Mihovil Logar: Concertino sinfonico za klarinet in orkester; 16.00: Humoreska tega tedna; 16.20: Sedem pevcev — sedem popevk; 16.40: Moški pevski zbor «France Prešeren»; 17.15: Mandoline in godala; 17.30: Po kinu se dobimo; 18.00: Za vsakogar nekaj iz arhiva operne glasbe; 19.30: Radijski dnevnik; 20.00: Domača glasbena uvertura za sobotni večer; 20.20: Radijska komedija; 20.58: Melodije za prijeten konec tedna.

Ital. televizija

10.15: Otvoritev XIII. mednarodne razstave oblačil v Turinu; 14.00: Prenos teniškega dvoboja Italija-ZDA; 17.00: TV za otroke; 18.00: Nikoli ni prepozno; 18.30: Dnevnik; 18.50: Dolžnosti oblsk; 19.20: Ljudje in knjige; 19.50: Teden v svetu; 20.08: Sedem dni v parlamentu; 20.30: Dnevnik; 21.15: Mednarodna gala predstava (variete); 22.15: Sto na uro; 22.45: Aktualna vprašanja; 23.05: Dnevnik.

Jug. televizija

18.00: Soletna eskadra I. — TV igra za mladino; 18.45: Vitez — TV film iz serije Robin Hood; 20.00: TV dnevnik; 20.15: TV reklame; 20.30: Samo nocoj — zabavno-glasbena oddaja; 21.30: Prenos dela nove revijske oddaje «Il cantautore»; 22.30: V jezeru — TV film iz serije Detektiv John Drake.

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Skrbno bo treba proučiti vrsto važnih predlogov. Ljubljena oseba vam bo pripravila prijetne večerne ure. Zdravje brez motenj.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Pozor pred navidez vabljivimi, toda v bistvu nevarnimi sugestijami. Dobro razpoloženje v družini. Zdravje mirno.

DVOJCKA (od 21.5. do 22.6.) Možnost sporov s kolegi zaradi nekorektnosti. Neko srečanje utegne vnesti pomembne spremembe v vaše življenje.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Vaše ideje bodo omogočile zaključek nekega posla. Nekoliko zaskrbljenosti zaradi neizpolnjene želje. Zdravje zelo dobro.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Na vaši današnji poti bo dokaj težkih ovir. Potrebovali boste nezainteresiran nasvet. Odlična moralna forma.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Začetek zanimivega dela na novih temeljih zagotavlja uspeh. Premagati bo treba nervoznost. Novo spoznanje.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Že v dopoldanskih urah boste kos odgovorni nalogi. Nepričakovano srečanje bo vzbudilo novo simpatijo.

SKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Nudila se bo priložnost za odločno prekinitev nekih odnosov. Nov družinski problem v zvezi z otroki. Zdravje dobro.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Majhen nesporazum utegne močno otežkočiti vašo dejavnost. Ljubljena oseba bo z dejanjem razblinila vsak dvom.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Izkoristite delovno razpoloženje. Veliki načrti za bodočnost z ljubljeno osebo. Zdravje dobro.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Lastne ideje bo treba odločno zagovarjati. V diskusiji boste morali upoštevati občutljivost vašega sogovornika.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Povečane možnosti za sklenitev zakonske zveze. Potovanje, ki bo povečalo zaslužek. Zdravje uravnovešeno.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 22.2, najnižja 16.1, ob 19. uri 18.4; zračni tlak 1024.2 rahlo narašča, vlage 59 odst., veter 10 km severovzhodnik, nebo jasno, morje mirno, temperatura morja 20.6 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, SOBOTA, 14. oktobra Nedeljko
Sonce vzide ob 6.20 in zatone ob 17.22. Dolžina dneva 11.02. Luna vzide ob 10.52 in zatone ob 20.14
Jutri, NEDELJA, 15. oktobra Terezija

Stavka uslužbencev Javnih skladišč

Od danes opoldne do jutri zjutraj bo delo v pristanišču počivalo

Občinski uslužbenci zahtevajo vsedržavno delovno pogodbo, ki naj jim zagotovi vsaj minimalne plače - Župan dr. Franzil in podžupan prof. Cumbat bosta podprla zahteve uslužbencev

Danes bodo ob 12. uri pričeli stavkati vsi uslužbenci Javnih skladišč. Stavka bo trajala do 8. ure jutri. Uslužbenci stavkajo, ker se stalno zavlačujejo pogajanja o izpolnitvi vrste zahtev normativnega značaja. Zlasti pa protestirajo, ker še vedno niso pričeli s pogajanji o najvažnejši zahtevi, ki se nanaša na znižanje delovnega urnika.

* * *

V Benetkah je bil vsedržavni kongres združenja italijanskih občin, katerega se je udeležilo 2600 županov in na katerem je bilo zastopanih 6.800 italijanskih občin. Kongres je obiskala tudi delegacija tržaških občinskih uslužbencev, katere je vodil tajnik Bruno Cesare in ki je v Benetkah obrazložila zahteve te kategorije.

Na kongersu so izvolili vrsto delegacij, ki so odšle k županom največjih občin, zato da bi podprli zahteve občinskih uslužbencev, da se tudi za njih sestavi vsedržavna delovna pogodba, ki bo določala vsaj minimalne plače. To je zelo važna zahteva te kategorije in so si jo na primer uslužbenci bolnišnic že izbojevali, pa čeprav spadajo tudi oni v okvir občinskih uprav.

Delegacija predstavnikov raznih mest (Palerma, Bologne, Trsta, Empolija itd.), ki jo je vodil tajnik tržaške CGIL Albino Gerli, je odšla tudi k tržaškemu županu dr. Franzilu in podžupanu prof. Cumbatu, ki se za to zadevo zanima. Podžupan prof. Cumbat je članom delegacije odgovoril, da bo občina podprla njih zahteve in da je pravično, da se za vso državo uvedejo vsaj enotne minimalne plače za občinske uslužbence.

Zborovanje za mir jutri v Rižarni

Vsedržavno združenje italijanskih političnih antifašističnih preganjancev (ANPPIA) in Vsedržavno združenje partizanov Italije (ANPI) sporočata, da priredita jutri 15. oktobra ob 10.30 javno manifestacijo v Rižarni pri Sv. Soboti, da se s tem poklonita tisočem žrtev fašistične krvoločnosti, da zahtevata politiko miru, reševanja mednarodnih vprašanj s pogajanji, splošno in nadzorovano razorožitev, uničenje vseh jedrskih in vodikovih bomb ter da pozoveta vse v borbo proti nemškemu militarizmu. Hkrati bodo na zborovanju protestirali proti tržaški kvesturi, ki je prepovedala pohod miru.

Nova splavitev v Sv. Marku

V ladjedelnici Sv. Marka bodo v nedeljo 22. oktobra splavili novo 22.400-tonsko ladjo. Gre za tovorno motorno ladjo «Fenice», ki so jo zgradili v samih 98 dneh za «Italsider». Njen trup je dolg 193 m, široka je 23 m in visoka 14. Razdeljena je v 9 nepropustnih predelkov. Za tovor bo na razpolago šest shramb. Za moštvo bodo na razpolago menze, dnevne dvorane in prostori za razvedrilo. Motor je nameščen na krmi, tako da so mnogo prihranili na prostoru.

Odobritev sklepov krajevnih ustanov

Pokrajinski upravni odbor je na svoji zadnji seji odobril splošni regulacijski načrt dolinske občine. Nadalje je izrekel ugodno mnenje glede sklepa tržaške občine o zgraditvi treh hiš INA-Casa pri Sv. Ivanu, ki bodo služile za uslužbence občine in Acegata. Odbor je odobril tudi 12 drugih sklepov pokrajinskega protituberkuloznega konzorcija in tržaške občine.

Vpoklic pod orožje mladeničev letnika 1940

Tiskovni urad ministrstva za obrambo je sporočil, da bodo od 6. do 9. novembra poklicali pod orožje vse brezpogojno sposobne mladeniče, ki so se rodili v prvem polletju 1940 ali pa v prvih polletjih prejšnjih let, ki pa jih iz katerega koli razloga niso še poklicali pod orožje.

Rok za vpoklic pod orožje se bo lahko podaljšal v nekaterih izjemnih primerih, ko gre na pr. za mladeniče, ki so poročeni ter imajo že otroke, ali za vdovce z otroki, ki živijo v težkih finančnih razmerah. Vendar pa je potrebno, da se doseže odložitev, da se otroci rodijo tekom 5. novembra. Zainteresirani morajo predložiti prošnjo pri krajevnem poveljništvu karabinjerjev.

Kdorkoli ima pravico do odložitve roka vojaške službe zaradi šolanja, naj vloži prošnjo tekom 21. oktobra, a zadevne dokumente tekom 28. oktobra. Prošnjo je treba vložiti pri poveljstvu vojaškega okraja (Distretto militare).

Mladeniči, ki so vložili prošnjo za sprejem v tečaje za rezervne častnike, bodo oproščeni vojaške službe do začetka tečajev.

Čitajte in širite PRIMORSKI DNEVNIK

William Shakespeare

HAMLET

Premiera danes ob 20.30 v Avditoriju Reprize jutri ob 17., v ponedeljek ob 18. (dijaška predstava) in v torek ob 20. uri

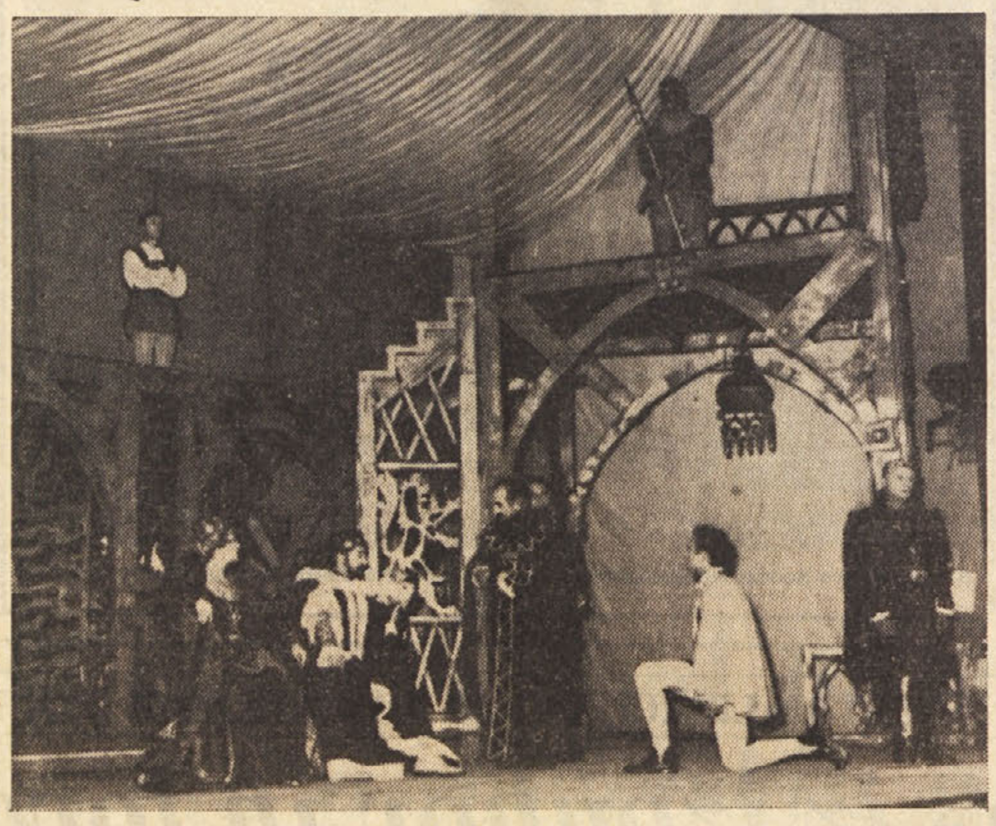

Krivična dvojna mera

V Mavhinjah ena sama učna moč za pet razredov osnovne šole

Lani sta bila v isti vasi za 10 otrok v italijanski šoli dva učitelja Le delno popravljena krivica profesorjem, ki nimajo ital. državljanstva

Pred dnevi smo brez komentarja objavili vest, da so na Repentabru odprli italijansko šolo samo za enega otroka. Te vesti pač ni bilo treba komentirati, saj je padla sama od sebe vsem v oči. Poleg tega pa smo tudi hoteli videti, kakšno bo merilo za slovenske šole, ker imamo s tem pač že slabe izkušnje. No, nismo se motili, kajti kaj kmalu se je pokazal diskriminacijski postopek v škodo slovenske šole.

Poglejmo na primer v Mavhinje. Za 16 učencev, ki obiskujejo pet razredov slovenske šole, je samo ena učna moč, ki je preobremenjena z delom. Višje šolske oblasti so opozorili na to in prosili, naj dodelijo še eno učno mč, a vse zaman. Kako je takšno ravnanje krivično, se vidi tudi iz tega, da sta bila vprav v Mavhinjah lani za 10 učencev na italijanski šoli kar dva učitelja. Otroci v slovenski šoli v Mavhinjah pa imajo tudi malo prostora, saj so v učilnici zelo na tesnem in se morajo stiskati v klopeh. To stanje se seveda ne sme nadaljevati in šolske oblasti morajo poslati v Mavhinje še eno učno moč. Ko gre za slovenske šole skoparijo, ko gre za italijanske pa so zelo širokosrčni. Pomisliti namreč moramo, da so letos skrčili števILO razredov v šolah v Ul. Donadoni, v Rojanu in v Bazovici, medtem ko je še na kocki en razred v neki drugi šoli. Tako so namestili letos tri učitelje manj kot lani in zato še toliko bolj upravičeno zahtevamo, da se namesti še en učitelj v Mavhinjah.

Pisali smo že o krivičnem ravnanju s profesorji, ki nimajo italijanskega državljanstva. Končno so to krivico vsaj delno popravili in te profesorje namestili, a šele z 9. oktobrom in ne s prvim, kot bi morali. Tako bodo profesorji oškodovani za tistih 8 dni, poleg tega pa zgube tudi nekatere ugodnosti, ker se je s tem pretrgala kontinuiteta njihovega službovanja. Posledica tega je med drugim tudi ta, da ne bodo imeli pravice do popusta na železnicah, ker sta za to potrebni dve leti nepretrganega službovanja, ter da zgube tudi položajno doklado. Če k temu dodamo, da so skoraj vsem profesorjem znižali število ur pouka, tedaj vidimo, da bodo utrpeli zaradi vsega tega precejšnjo gmotno škodo.

Za vse to pa niso profesorji nič krivi, saj so prišli že 1. oktobra na šole. Mencale so namreč šolske oblasti, ki so imele med počitnicami dovolj časa, da bi vse to uredile. Ravno zato bi morali izdati nove namestitvene odloke z datumom 1. oktobra, s čimer bi bila popravljena krivica.

KINO

Nazionale 14.00 17.50 in 20.45 «Spartacus», technicolor. Kirk Douglas, Laurence Olivier, Jean Simmons, Peter Ustinov.
Fenice 15.30 «Don Camillo, monsignor naspol», Fernandel, Gino Cervi.
Excelsior 16.00 «La viaccia». Jean Paul Belmondo, Claudia Cardinale. Prepovedano mladini.
Grattacielo 16.00 «Navaronski topovi». Eastmancolor. Gregory Peck, Anthony Quinn, David Niven.
Arcobaleno 15.30 «Il Federale». Ugo Tognazzi.
Supercinema 16.00 «Monica in poželjenje». Prepovedano mladini.
Alabarda 16.00 «Zakonski na kongresu». Walter Chiari, Jacqueline Sassard. Prepovedano mladini.
Aurora 16.30 «Karabinjer na konju».
Cristallo 16.30 20.45 «Ben Hur». Jack Hawkins, Carlton Heston. Četrti teden.
Garibaldi 16.00 «Steza...». Technicolor. Elizabeth Taylor.
Capitol 16.00 «Jaz ljubim ... biš». Technicolor. Prepovedano mladini.
Impero 16.30 «Suzy Wong in ... svet». Prepovedano mladini.
Italia 16.00 «Lahko noč, ... odvetnik». Alberto Sordi, Giulietta Masina.
Massimo 16.00 «Veseli pesnik ... začarana ladja». Stan Laurel in Oliver Hardy.
Moderno 16.00 «Ursus». Technicolor. Ed. Fury, Cristina Gajoni, Moira Orfei.
Astoria 16.30 «Čudoviti ...». Technicolor. Robert Mitchum.
Astra 16.30 «Neumnežna ...».
Vittorio Veneto 16.15 «...». Franco Fabrizi. Prepovedano mladini.
Ideale 16.00 21.30 «Terror ... tezi». Technicolor.
Marconi 16.00 «Napoleon v Austerlitzu». Technicolor. Rossano Brazzi, Claudia Cardinale.
Abbazia 15.30 «Car Alibaba ...». Technicolor. Richard Burton, Robert Ryan.
Skedenj 16.00 «Gospodarji ... caga». Technicolor. Robert Taylor in Cyd Charisse.

MALI OGLASI

ZABAVO in najnovejše vesti z vsega sveta boste imeli na domu, če kupite naše detektorske aparate, ki sprejemajo brez baterije in brez hišnega električnega toka, s katerimi lahko sprejemate domače in tuje radijske postaje. Prvovrstni detektorski aparati 1000 din, 1700 din, 2500 din; za srednje in kratke valove pa 3300 din. **Tranzistorski sprejemniki** z nameščenim zvočnikom 11.000 in 15.000 din. Material za radijske amaterje: posebni magnetski zvočnik (**Preishwinger**) 1500 in 2500 din, slušalke, ome 1250 din, 2250 din. Spremenljivi kondenzator 250-500 PF 350 — 500 din. **Germanium, Diode, tranzistorji**, tuljave, potenciometri, žice in drug drobni radijski material za radijske amaterje po najnižjih cenah. Delno blago iz uvoza. Pošiljamo tudi na poštno povzetje. — **«Blažek-Transistors»**, Beograd, Majke Jevrosime 2a.

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 14. t. m. ob 19.30 Metro barvni film:

KRALJEVI KAPETAN

(Il capitano del re)

Nekaj praktičnih navodil za izpolnjevanje popisnih pol

Pole izpolnite v slovenščini - V primeru mešanega zakona je odgovor v 11. koloni individualen - Kdor ni prejel pole, naj gre ponjo v ponedeljek na sedež popisne sekcije

Danes bodo popisovalci zaključili raznašati popisne pole za izvršitev popisa prebivalstva in za popis industrije ter trgovine.

Popisni dan za popis prebivalstva je točno danes ob polnoči, kar pomeni, da je treba vnesti v «družinski list» podatke, ki se nanašajo na ta trenutek. Če se je na primer neki družini otrok rodil nekaj ur (ali tudi samo minuto kasneje) ga ne bodo upoštevali in ga ne bodo vpisali v družinski list. To načelo velja pri izvajanju vseh popisov, saj bi drugače prišlo do zmešnjave, ker bi nekoga popisali dvakrat, drugega pa nikoli itd.

V nedeljo se bo torej na desettisoče družin v Trstu in okolici usedlo za mizo in izpolnilo družinski list. V tej zvezi ne bo odveč, če navedemo nekaj najosnovnejših navodil:

1. Izpolniti je treba uradne dokumente (italijanske) in to družinski list v *dveh izvodih*, ostale (vprašalno polo za podjetja, vprašalno polo za krajevne enote in list stanovanjske skupnosti) pa v enem samem izvodu. Vse te pole izpolnite v *slovenščini*.

2. «I. odsek — splošni podatki družinskega lista» izpolni popisovalec, vse ostale rubrike pa družinski poglavar. V vsakem primeru, ko nekdo ne ve, kaj bi točno napisal v neko rubriko, naj raje počaka na popisovalca, ki bo nudil vsa potrebna pojasnila.

3. V enajsto kolono bodo vse slovenske družine napisale *za vsakega družinskega člana posebej «slovensko»*. V primerih mešanih zakonov pa napiše žena slovenskega porekla (iz slovenske družine) v to rubriko «slovensko», mož italijanskega porekla pa «italijansko».

Isto načelo velja tudi za vse druge vrste sostanovalcev, ki se jih prav tako napiše v družinski list. To je primer hišnih učiteljev, slug in služkinj, ki morajo od družinskega poglavarja zahtevati, da vpiše v enajsto kolono jezik, ki so ga uporabljali v družini iz katere izvirajo. Za slovensko služkinjo mora torej družinski poglavar napisati v enajsto kolono: «slovensko».

Podobno je tudi za skupnosti, kjer se izpolnjuje obrazec posebne vrste (list stanovanjske skupnosti) in kjer mora načelnik take skupnosti vsakega stanovalca vprašati, kakšen jezik naj napiše v enajsto kolono in kar mora seveda tudi vsakdo zahtevati.

4. Velika večina družin in podjetij je že prejela popisne pole, nekateri pa jih bodo prejeli danes. Vsi oni, ki pa teh pol niso prejeli, jih morajo od 15. do 18. oktobra osebno dvigniti na sedežu popisne sekcije, kamor spadajo. Popis je namreč obvezen in predvideva zakon za one, ki ga ne bi naredili sankcije.

Sedeži popisnih sekcij so v vseh petih okoliških občinah na sedežih občinskih uprav.

V tržaški občini pa so za razne mestne predele ti sedeži naslednji:
Sv. Vid — občinska izpostava, Ul. Madonna del Mare št. 13.
Staro mesto — nova palača, Ul. Teatro Romano 15-I., soba št. 116.
Novo mesto — nova palača, Ul. Teatro Romano 15-I., soba št. 118.
Nova mitnica — nova palača, Ul. Teatro Romano 15-I., soba št. 137.
Stara mitnica - A — rikreatorij Padovan, Ul. Settefontane 45 (področje okoli splošne bolnišnice).
Stara mitnica - B — občinska izpostava, Ul. dei Leo 3 (področje okoli ubožnice).
Sv. Jakob — rikreatorij Pitteri, Ul. sv. Marka 5.
Čarbola — rikreatorij — Zgornja Čarbola 654.
Skedenj — rikreatorij Gentilli, Skedenjska ulica 127.
Zgornja Magdalena — občinska izpostava, Ul. Marenzi 6.
Spodnja Magdalena — občinska izpostava, Ul. Puccini št. 48.
Rocol — rikreatorij Padovan, Ul. Settefontane 45.
Kjadin — rikreatorij Lucchini, Ul. Biasoletto 14.
Vrdelca — občinska izpostava, Lonjerska cesta štev. 1.
Kolonja — rikreatorij Nordio, Skoljet 22.
Škorklja — nova palača, Ul. Teatro Romano 15-I., soba 117.
Rojan — rikreatorij Brunner, Ul. Solitro 10.
Greta — rikreatorij Brunner, Ul. Solitro 10.
Barkovlje — rikreatorij, Miramarski drevored 131.
Prosek in Križ — občinska izpostava na Proseku.
Općine — občinska izpostava na Općinah.

Občinski popisni urad opozarja, da napak ravnajo one osebe, ki so popisne liste že sedaj izpolnile in jih enostavno po pošti poslale na urad. S tem so kršile načelo, da mora popis odražati stanje ob polnoči 14. oktobra, niso dopustile, da bi popisovalec v njih prisotnosti pregledal popisni lsit in končno naredile uradom vrsto nepotrebnega dela.

Zato omenjeni urad tudi ponovno opozarja, da se ne sme popisnih listin izpolnjevati pred 15. oktobrom in da je nato treba počakati na popisovalca, ki se bo vrnil v družino med 18. in 31. oktobrom in popisne liste pobral.

Samo v primeru oseb in družin, ki bodo odsotni in katere popisovalec na noben način ne bo mogel najti, lahko pošljelo (vedno po 15. oktobru) izpolnjene popisne pole na zgoraj navedene sedeže popisnih sekcij. Vendar pa morajo predhodno o tem omenjene sedeže osebno obvestiti.

	LINGUA USATA IN FAMIGLIA
ovincia	
10	11
	slovensko
	slovensko
	slovensko
	slovensko
10	11
nome nome ituato. Stato mo, il te ap-	Indicare la lingua abitualmente parlata in famiglia: italiana slovena altra (da specificare: ad es., tedesca, francese, ecc.).

Indicare que grado pubblica o anche all'e di più titol licenza d mentare. licenza d di scuola licenza di diploma ma di mat litazione nautica, co ploma di a laurea in In medicin in giurispr

Iz sodnih dvoran

Podpisal je bančne čeke z imenom delodajalca

Prizivni sodniki so strogo obsodili dva podjetnika za namerni stečaj

Pred kazenskim sodiščem, ki mu predseduje dr. Edel, se je zagovarjal včeraj 26-letni Luciano Pieri iz Ul. Machlig 24, ki je bil obtožen, da je od novembra 1959 do februarja 1960 ukradel 8 bančnih čekov in bianco, ki so bili naslovljeni na «Banca popolare giuliana». Čeke je hranil v svoji pisalni mizi obtožencev delodajalec Carlo Zorda, ki je lastnik neke agencije v Ul. S. Lazzaro 5. Pieri je bil uslužben v omenjeni agenciji, kot sluga.

Razen omenjenega prekrška, so Pierija obtožili tudi, da je od 28. novembra 1959 do 22. februarja 1960 izpolnil omenjene čeke ter jih podpisal z imenom svojega delodajalca. Čeke je vnovčil pri bančnem blagajničarju, ali pa pri svojem prijatelju Ettoru Križmanu, ki mu je vnaprej plačal navedene vsote.

Končno so ga še obdolžili goljufije.

S svojim početjem je Pieri povzročil Zordi škodo za 75.000 lir. Na včerajšnji razpravi je javni tožilec zahteval naj ga sodniki obsodijo na 1 leto in 8 mesecev zapora ter na 20.000 lir globe. Sodišče je Pierija spoznalo za krivega ter mu prisodilo 1 leto in 3 mesece zapora ter 8.000 lir globe. Poleg tega bo moral Pieri prestati tudi neko zaporno kazen, na katero je bil obsojen pogojno v decembru 1958. Tedaj ga je sodišče kaznovalo s 4 meseci in 20 dni zapora zaradi žaljenja javnega funkcionarja, na 3.000 lir denarne kazni zaradi pijanosti ter na 3.000 lir denarne globe zaradi preklinjanja.

* * *

Pred prizivnim sodiščem, ki mu predseduje dr. Roatti, so včeraj spet obravnavali znani primer namernega stečaja, v katerega sta bila zapletena lastnika spedicijske tvrdke Deschmann - Terrile in družabniki ter njuna dva sinova, lastnika tvrdke «Citeci».

Razprava pred sodiščem prve stopnje je bila letos maja. Mario Deschman in Michele Terrile sta bila obtožena, da sta namerno povzročila stečaj svoje spedicijske tvrdke s tem, da sta finansirala družbo Citeci v skupni vsoti nekaj čez 53 milijonov lir. Družbo Citeci sta pravzaprav ustanovila Michele Terrile in Mario Deschmann, ki sta hotela tako preskrbeti svoja sinova Enrica Terrila odnosno Alfreda Deschmanna. Začela pa je delovati v juniju 1953. leta ter se je ukvarjala z izdelavo lesene embalaže. Kmalu pa je postalo očitno, da ni imela ta dejavnost zdrave gospodarske in trgovske podlage.

Poleg namernega stečaja so dolžili Michela Terrila, da si je prisvojil večje količine lesa neke tuje tvrdke. Sinova obeh lastnikov spedicijske tvrdke pa sta bila obtožena, da sta sprejela od svojih očetov večje vsote finančnih sredstev, čeprav sta vedela, da zakon ne dovoljuje takega ravnanja.

Kazensko sodišče pa je menilo, da Enrico Terrile in Alfredo Deschmann nista zagrešila tega dejanja ter ju je zato oprostilo. Prav tako je oprostilo Michela Terrila v pogledu nezakonite prisvojitve omenjene količine lesa. Glede prve obtožbe pa je menilo, da Michele Terrile in Mario Deschmann nista zagrešila namernega stečaja, temveč samo navadnega. Sklenilo je tudi, naj se Michele Terrile takoj izpusti na svobodo.

Prizivni sodniki pa so bili včeraj nekoliko drugačnega mnenja. Michela Terrila in Maria Deschmanna so spoznali za kriva namernega stečaja ter obsodili prvega na 2 leti zapora, a drugega na 10 mesecev in 20 dni zapora. Kazen je obema pomiloščena ter je ne bodo vpisali v kazenski list.

Slovensko gledališče v Trstu

DANES 14. oktobra ob 20.30 v AVDITORIJU OTVORITVENA PREDSTAVA V. SHAKESPEARE

«HAMLET»

Prevod — Oton Župančič
Scena in kostumi — Vladimir Rijavec
Glasba — Pavle Merkù
Režija — JOŽE BABIČ

Nastopajo: Klavdij, kralj danski - Jožko Lukeš; Hamlet, nečak kralja - Stane Starešinič; Polonij - Rado Nakrst; Horatio, Hamletov prijatelj - Stane Raztresen; Laert, Polonijev sin - Livio Bogatec; Gertruda, danska kraljica - Mira Sardočeva; Ofelija, Polonijeva hči - Miranda Caharija; I. igralec - Modest Sancin; Gildenstern - Alojz Milič; Rozenkranc - Silvij Kobal; Osrik Adrijan Rustja; Marcel - Dušan Jazbec; I. grobar - Justo Košuta; II grobar - Edvard Martinuzzi; Fortinbras - Julij Guštin; I. dvorjanka - Zlata Rodošek; II. dvorjanka - Leli Nakrstova; I. dvorjan Josip Fišer; igralka - Nora Jankovič (igr. šola). V vlogah dvorjanov, vojakov, pažev nastopajo še: Vojko Cesar, Franko Drašič, Dimitrij Antoni, Jože Dekleva, Fabjan Pečar, Enio Reinhardt, Jurij Kuferzin. Edvin Guštin, Ivan Gorkič, Bruno Jankovič, Aleksander Pertot, Vinko Sčurek, Bruno Počkaj, Filip Fišer Rafael Vitez.

Ostale reprize v Avditoriju:
I. REPRIZA — v nedeljo, 15. oktobra ob 17. uri
II. REPRIZA — v ponedeljek, 16. okt. ob 18. uri, **predstava samo za dijake**
III. REPRIZA — v torek, 17. oktobra ob 20. uri

Predprodaja vstopnic v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Frančiška št. 20 ter eno uro pred pričetkom predstave v baru Moscolin (nasproti Avditorija)

GLEDALIŠČA

TEATRO NUOVO

Danes ob 21 in jutri ob 17 bosta dve zadnji ponovitvi igre «Top za Mariù». Nastopa «Compagnia Spettacoli d'oggi».

* * *

V ponedeljek ob 21. uri bo koncert Chopinove glasbe, ki ga bo imel pianist Glauco Delbasso. Predprodaja vstopnic pri gledališki blagajni in v Pasaži Protti.

Cene: parter 500 lir (dijaki 300 lir); lože 300 lir (dijaki 150).

RAZNA OBVESTILA

Tržaški filatelistični klub «L. Košir»

V nedeljo 15. oktobra t. l. bo običajni sestanek od 10. do 12. ure v društvenih prostorih, Ul. Montecchi 6 (Sv. Jakob). Obveščamo ljubitelje filatelije, da se sprejemajo novi člani na vsakem sestanku. Dospele so novitete.

* * *

V nedeljo 15. t.m. ob 17. uri bodo učenci od Banov ponovili v prosvetni dvorani na Općinah pravljično igro «Kralj Matjaž in Alenčica».

Pred razbitjem pogajanj o odpustih v Felszegy

Ravnateljstvo vztraja na masovnih odpustih, česar sindikalne organizacije ne morejo sprejeti

Včeraj je skoraj prišlo do razbitja pogajanj med sindikalnimi predstavniki in ravnateljstvo podjetja Felszegy.

Predsednik podjetja je namreč v bistvu ponovil že znani predlog, da naj se izvedejo masovni odpusti. Ta predlog je samo nekoliko omilil, tako da bi odpuste izvedli postopoma in da bi nekaj več plačali onim, ki bi podjetje prostovoljno zapustili.

Predstavniki obeh sindikalnih organizacij seveda tega predloga niso mogli sprejeti in so ga odločno odbili, saj gre v bistvu za masovne povsem neupravičene odpuste.

Vse je kazalo, da bo prišlo do razbitja pogajanj in torej tudi do ponovne ostre stavke, katero bodo podprli vsi tržaški kovinarji. Vendar pa so na predlog Urada za delo zadevo odložili in se bodo ponovno sestali v ponedeljek.

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNISTVO
TRST-UL. MONTECCHI 6-II. TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559
PODRUZNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II, — Tel. 33-82
UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338
NAROCNINA
Mesečna 650 lir — Vnaprej: četrtletna 1800 lir, polletna 3500 lir, celoletna 6400 lir — FLRJ: v tednu 20 din, mesečno 420 din — Nedeljska: posamezna 40 din, letno 1920 din, polletno 960 din, četrtletno 480 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarieva ulica 3-I, tel. 21-982, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 600-14/3-375
OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgov. 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Izdaja in tiska ZTT, Trst

Glasilo tržaške KPI o popisu po narodnosti

«Delo» poziva Slovence, naj v enajstem stolpcu vsi napišejo: «slovensko»

Včeraj je izšla izredna številka tržaškega glasila KPI, ki je izrecno namenjena popisu prebivalstva po narodnosti. V tej številki je objavljen uvodni članek, ki nosi naslov: Slovenci! Na vprašanje: «kakšen je vaš občevalni jezik doma», odgovorite: «slovenski!».

Uvodni članek med drugim poudarja naslednje:

Avtonomna tržaška federacija KPI še enkrat izjavlja, da ne bo izidu popisa po narodnosti priznala nobene veljave, kajti prepričana je, da ta popis ne more v nobenem primeru dati objektivnih rezultatov. Zato se bo uprla vsakemu morebitnemu poskusu, da bi te rezultate pridobljene v takem ozračju, kdor koli izkoriščal v škodo tukajšnjih Slovencev.

Avtonomna tržaška federacija KPI poziva vse slovenske prebivalce Tržaškega ozemlja, naj na mestu, ki je določeno za ugotovitev občevalnega jezika v družini, to je v razpredelnici, ki je na popisni poli označena s številko 11, napišejo, da je njihov jezik v družini slovenski!

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 13. oktobra 1961 se je v Trstu rodilo 10 otrok, umrlo pa je 8 oseb.

UMRLI SO: 65-letni Enrico Schmon, 76-letna Guglielma Trobic por. Zollia, 81-letna Anna Flego, 85-letna Francesca Zibic vd. Cuban, 46-letna Antonia Cernecca por. Cucarich, 41-letni Adelino Buiat, 54-letni Giuseppe Favretto, 53-letni Simone Legovini.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Barbo-Carniel, Trg Garibaldi 5; Benussi, Ul. Cavana 11; Al Galeno, Ul. S. Cilino 36; Alla Minerva, Trg. sv. Frančiška 1; Ravasini, Trg Libertà 6.

VOZNI RED VLAKOV

BENETKE-MILAN -PARIZ-RIM-BARI

ODHODI

5.32	A	Cervignano - Portogruaro
6.10	R	Bologna - Milan (*)
6.35	D	Benetke - Turin - Rim
8.48	R	Benetke - Rim
10.14	DD	Benetke - Milan - Genova (II) - Pariz
10.24	A	Portogruaro
12.53	R	Cervignano - Benetke
13.34	A	Cervignano - Benetke
14.52	D	Benetke - Milan - Pariz
16.35	D	Tržič - Benetke - Bari
16.50	A	Tržič - Portogruaro
17.40	DD	Benetke - Pariz
18.38	A	Tržič - Portogruaro
19.22	A	Tržič - Cervignano
20.50	R	Benetke
22.10	DD	Benetke - Milan - Turin - Genova - Ventimiglia - Marseille - Mestre - Bologna - Rim

PRIHODI

6.22	A	Cervignano - Tržič
7.28	A	Portogruaro - Tržič
7.55	DD	Turin - Milan - Benetke - Rim
9.25	D	Marseille - Ventimiglia - Genova - Turin Benetke
10.27	R	Benetke - Cervignano - Tržič
11.35	DD	Pariz - Benetke
13.30	D	Rim Bologna - Bari Ancona - Benetke
14.00	A	Cervignano
15.33	D	Pariz Milan - Benetke
17.07	D	Benetke - Portogruaro Cervignano
18.06	A	Tržič (***)
18.48	R	Bologna - Benetke
19.15	A	Portogruaro - Tržič
19.55	DD	Pariz - Milan - Benetke
21.22	R	Rim - Milan - Mestre (*)
22.30	A	Benetke - Tržič
23.55	DD	Turin - Milan - Genova (II) - Rim - Bologna - Benetke

(*) samo I. razred;
(***) ne vozi ob nedeljah.

VIDEM-DUNAJ -SALZBURG -MUENCHEN

ODHODI

3.45	A	Videm - Trbiž
5.18	A	Videm
6.16	D	Videm Trbiž
6.21	A	Videm
7.06	D	Videm - Trbiž - Dunaj - Hamburg
9.45	A	Videm
12.20	D	Videm
12.30	A	Videm
13.55	DD	Calalzo (*)
14.30	A	Videm
16.12	A	Videm
17.28	A	Videm
19.06	D	Videm - Benetke
19.45	D	Videm - Muenchen
20.28	A	Videm
21.32	A	Videm

PRIHODI

7.05	A	Videm
8.06	A	Videm
8.23	D	Videm
9.11	A	Dunaj - Muenchen
9.48	D	Videm
11.59	A	Trbiž
15.08	A	Videm
16.56	A	Videm
18.28	DD	Trbiž
19.42	A	Videm
21.03	A	Videm
22.47	A	Hamburg - Dunaj
23.10	D	Videm - Trbiž
24.00	DD	Calalzo (**)
1.07	D	Videm

(*) vsak dan od 1. ... do 31. avgusta, ob ... tah od 24. 6. do 9. ... od 2. do 24. ... 16. 12. do ...
(**) vsak dan ... 31. avgusta, ob ... ljah od 25. 6. do 10. ... in od 3. do 25. ... od 17. 12. do ...

OPČINE-LJUBLJANA -BEOGRAD

ODHODI

0.19	D	Opčine - Zagreb - Beograd
7.22	A	Opčine - Ljubljana
8.28	D	Opčine - Reka
11.57	DD	Opčine - Ljubljana - Beograd - Atene - Istanbul
13.41	A	Opčine
18.00	A	Opčine
20.00	A	Opčine - Ljubljana
20.20	D	Ljubljana - Beograd

PRIHODI

5.30	D	Beograd - Zagreb - Opčine
7.13	A	Opčine - Ljubljana
9.40	D	Beograd - Ljubljana - Opčine
11.24	A	Opčine
17.18	A	Istanbul - Atene - Beograd - Ljubljana - Opčine
17.28	DD	Reka - Opčine
20.06	D	Ljubljana - Opčine
21.48	A	Opčine

R — rapido; DD — brzec; D — ...; A — potniški

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Kako je z zvišanjem minimalnih pokojnin?

VPRAŠANJE: *Te dni so v mestu zborovanja upokojencev, ki zahtevajo zvišanje minimalnih pokojnin in sorazmerno tudi drugih pokojnin INPS. Rad bi vedel, kaj pa pravi k temu vlada oziroma parlament, ki o tem odločata.*

ODGOVOR: Splošno je znano, da pokojnine INPS ne zadoščajo za preživljanje upokojencev, še zlasti ne minimalne pokojnine. Pred leti so jih sicer nekoliko zvišali, a to je bila le kaplja v morju. Zato morajo vzdrževati upokojence njihovi otroci, kakih 300 jih je v domu upokojencev na Lovcu, kjer so vsaj materialne plati dobro preskrbljeni, mnogi pa morajo oditi v ubožnico po «minestro». In to se dogaja često po 35 letih dela, ko so žrtvovali vse moči v korist zasebnih kapitalistov ali pa podjetij z državno udeležbo, kot so pri nas ladjedelnice in železarna.

Da bi to stanje odpravili, je Zveza upokojencev CGIL po vsej državi začela kampanjo za zvišanje pokojnin. V tem okviru so napovedali tudi v Trstu zborovanja in začeli zbirati podpise. Pri nas zahtevajo poleg zvišanja pokojnin še priznanje let dela med leti 1920—1926, ko pri nas še ni veljalo socialno zavarovanje INPS, saj je prava sramota, da tega niso še dosiej uredili ter da se izvaja diskriminacija med delavci tako imenovanih novih in starih pokrajin. Nadalje še niso priznali upokojencem pri nas let službe med vojno v avstroogrski vojski.

CGIL in delavske stranke zahtevajo že več let zvišanje pokojnine na minimalno vsoto 15 tisoč lir. Zdelo se je, da se bo vlada končno le odločila, da pristane na to zvišanje vsaj v neki meri. Ker pa se to še ni zgodilo, je pač bilo nujno, da začnejo upokojenci akcijo, da se stvar premakne z mrtve točke. Minister za delo in socialno skrbstvo Sullo, ki je že večkrat pokazal nekoliko več razumevanja za delavske zahteve kot drugi demokristjanski ministri, ki so vodili pred njim to ministrstvo, je namreč na razpravi o proračunu ministrstva za delo v senatu izjavil, da vlada sicer misli na zvišanje pokojnin, toda da je iz finančnih težkoč odložila to zvišanje na čas po juliju prihodnjega leta. To se pravi, da bodo morali upokojenci še vedno čakati in živeti v bedi. Po ministrovem mnenju, naj bi se vrtele minimalne pokojnine med 10.000 in 15.000 lirami, verjetno pa bi jih zvišali le na 11.000 do 12.000 in nekoliko sorazmerno tudi ostale. Minister je dejal, da ne bi mogli priznati višjih povišakov, ker finance tega ne dopuščajo. Seveda je tudi kak tisočak bolje kot nič, toda delavci se morajo boriti za to, da dosežejo postavljene zahteve. Če je v državi nastal res takšen gospodarski «čudež» kot govore, tedaj bi se že moral najti denar tudi za to, da bi imeli od njega kaj koristi tudi upokojenci, ki imajo pravico do bolj dostojnega življenja v svojih starih letih.

Bodo podrli nebotičnik v Riminiju?

Tržaško gradbeno podjetje zapleteno v dolgo sodno razpravo

Pred rimskim sodiščem se že več let vleče zapletena razprava, ki zadeva znano tržaško zidarsko podjetje D'Andrea-Puhali. Vse kaže, da se bo ta razprava zavlekla tako daleč v nedogled, ker žal ves sodni postopek, ki je še v veljavi, nudi možnost nekaterim elementom (v tem primeru tudi ne more izključiti niti političnih špekulacije), da vedno najdejo priliko, da vztrajajo pri svojih zahtevah.

Toda poglejmo, za kaj gre. V januarju 1958. leta se je omenjeno podjetje obvezalo, da bo zgradilo v Riminiju 24-nadstropno stolpnico v višini 100 metrov. Skupna vrednost tega velikega nebotičnika je znašala milijardo in pol lir. Na to ponudbo, da zgradi tako veliko poslopje, je z veseljem sprejela občinska uprava v Riminiju (naj omenimo, da mesto upravlja levičarska uprava). Pobudo je z navdušenjem podprla tudi tamkajšnja turistična ustanova. Tvrdka bi morala dokončati dela v juliju 1960, kar se je tudi zgodilo. Danes so že vsa stanovanja v nebotičniku odkupljena.

Kmalu po začetku del pa se je zgodilo, da se je zaradi izkopalnih del na zemljišču poškodovala neka vila v bližini. Njeni lastniki, družina Vanoni, so v tej zvezi zahtevali, naj se jim prizna primerna odškodnina. Pritožili so se na ministrstvo za javna dela, ki pa je zavrnilo njihovo zahtevo. Pritožili so se tudi na državni svet, češ da niso pri gradnji nebotičnika upoštevali mestnega regulacijskega načrta. Državni svet pa je zavrnil njihovo zahtevo, ker sploh nima regulacijskega načrta, ker je ta bil izdelan med vojno. Vanonijevi pa se niso vdali. Pritožili so se še na predsednika republike, ki jim je dal prav, in sicer zato, ker po njegovem mnenju niso upoštevali razdalj med poslopji, kot to predvideva mestni gradbeni pravilnik. Sklep predsednika republike pa nima izvršne moči, ker je v bistvu le nasvet.

Sedaj se postavlja vprašanje, kaj bo rimsko sodišče odločilo v tem pogledu? Ali bo šlo morda tako daleč, da bo ukazalo, naj se nebotičnik podre? Splošno mnenje je, da kaj takega ne bo zgodilo. Posledice za tržaško tvrdko in posebno pa za občino v Riminiju ne bodo majhne. Posebno sedanja bi utegnila biti hudo prizadeta v finančnem pogledu. In prav pri tem ne gre izključiti morebitne politične špekulacije (KD).

Na civilni razpravi pred rimskim kazenskim sodiščem brani tržaško tvrdko odvetnik Funciari, medtem ko brani Vanonijeve neki demokristjanski odvetnik iz Riminija.

—«»—

Obiski pri dr. Mazzi

Včeraj so opravili vljudnostni obisk pri novem vladnem komisarju dr. Liberu Mazzi župan dr. Franzil, predsednik pokrajine dr. Delise, poveljnik vojaške posadke general Vismara in polkovnik Ascoli, poveljnik pristanišča.

—«»—

Trčenje med avtomobiloma

Na Korzu je prišlo včeraj popoldne nekaj čez 16. uro do trčenja med dvema avtomobiloma, pri katerem sta se laže poškodovali dve osebi. Z avtom Fiat 600, ki ga je upravljal neki Francesco Gallo in ki je bil namenjen na Trg Goldoni, sta se peljala tudi zakonca Renato Franco, star 32 let iz Ulice Donadoni 35 in 32-letna Teresa Nardo por. Franco. Pred omenjeno trojico je vozil neki drug avto Fiat 600, ki ga je upravljal 54-letni Francesco Nattovani iz Žavelj. Ta je nenadoma spremenil smer svoje vožnje, zaobrnil krmilo čisto popolnoma na levo in se skušal vrniti po istem cestišču nazaj. Pri tem je prišlo do trčenja med obema avtomobiloma. Pri nezgodi se je Nardova pobila po levem licu in desni strani čela. Ozdravela bo v 8 dneh. Njen mož pa se je poškodoval po desnem uhlju ter po desnem sencu. Rane se mu bodo zacelile v 6 dneh.

—«»—

Mednarodno zasedanje za združitev delovnega prava

Danes dopoldne bodo na tržaški univerzi svečano otvorili zasedanje predsedstva evropskega inštituta za združitev delovnega prava. Na svečanosti bo prisoten tudi minister za delo in socialno skrbstvo Sullo. Po otvoritvenem zasedanju se bodo člani udeležili sprejema na tržaškem županstvu, popoldne ob 16.30 pa bodo nadaljevali z delom. V nedeljo pa si bodo ogledali tržaško pristanišče, industrijsko pristanišče in nekatera večja podjetja.

—«»—

Nezgoda priletne ženske

Včeraj ob 18.20 so prepeljali v splošno bolnišnico z rešilnim avtom RK 74-letno Cecilio Maier s Trga della Libertà 3, ki jo je podrl 27-letni vespist Luciano Codan v Ul. Pozzo del mare. Zdravniki so ugotovili, da se je priletna ženska poškodovala po levem gležnju ter po desnem sencu. Ozdravela bo v približno 8 dneh.

«Škodovi» avtomobili tudi v Trstu

V Ul. A. Luciani 6 bo danes ob 18. uri odprt nov avtomobilski salon, v katerem so na ogled avtomobili znane češkoslovaške tovarne «Škoda». Novinarjem so bili avtomobili predstavljeni že včeraj, tako da lahko nudimo nekaj zanimivih podatkov čitateljem, zlasti pa onim, ki se še niso odločili, kakšen avto bodo kupili v bližnji ali daljni bodočnosti.

Avtomobilska tovarna «Škoda», ki ima desetletja staro prakso, je pred dvema letoma izdelala avtomobila, ki sta prvenstveno namenjena zahodnemu tržišču. Gre za avto vrste «Octavia» in drugi, vrste «Felicia». Prvi je «navaden» osebni avto, drugi «cabriolet» ali «coupè». Razlika med obema je razvidna že iz označbe, toda avtomobiliste bo nedvomno bolj zanimala «Octavia», ki je namenjena vsakodnevni uporabi.

Prednosti «Octavie» so v tem: kubatura motorja je enaka «1100», poraba bencina na 100 km je 7 litrov, največja hitrost 125 km-h, cena pa je 895.000 lir, k čemur je treba prišteti še Ige in seveda imatrikolacijo. Ekonomičen avto torej, ki pa ima še posebno lastnost: izdelan je izredno trdno, tako da ne čuti niti najgrše in najbolj razrvane ceste, kar pomeni, da je njegova življenjska doba izredno dolga.

Notranja izdelava absolutno zadovoljuje, prav tako tudi komandne naprave in števci. Prostor za prtljago je prostoren, zanimiv je sistem zaklopke za natakanje bencina, zunanja izdelava dobra.

Oba modela — «Octavio» in «Felicio» — smo videli že na letošnjem velikem avtomobilskem salonu v Frankfurtu, kjer sta oba avtomobila vzbujala precejšnjo pozornost. Res je, da v Italiji «Škoda» še ni vpeljana, toda kdor je potoval recimo po Avstriji, je lahko videl na cestah izredno mnogo teh vrst avtomobilov, kar pomeni da so se obnesli in da so lastniki z njimi zadovoljni.

G. I. Cociancich, ki ima v Trstu zastopstvo «Škode», ima na razpolago tudi vse nadomestne dele, v mehanični delavnici pa so mehaniki, ki so v Škodovih tovarnah napravili tečaj za popravilo motorjev. Servisna služba je torej dobro organizirana, kar je nedvomno zelo važno za plasiranje novega, in še posebno inozemskega avtomobila.

Našim čitateljem-avtomobilistom priporočamo, da si v vsakem pogledu zanimiva Škodova avtomobila ogledajo.

—«»—

* Na sedežu tržaške federacije Krščanske demokracije so se sestali občinski svetovalci te stranke. Sejo so sklicali, da bi nadaljevali s proučevanjem upravnega programa KD.

—«»—

Podrl jo je vespist

Emma Palcich vd. Cecchetto iz Ul. Cattedrale 5 je včeraj popoldne okoli 17. ure prečkala Ul. Ginnastica v bližini poslopja št. 2, ko jo je nenadoma podrl na tla 23-letni Luciano Merlach iz Ul. del Rivo, ki se je z vespo peljal v smeri proti Trgu Goldoni. V bolnišnici, kamor so jo prepeljali z rešilnim avtom RK, so zdravniki ugotovili, da se je ženska pobila po levi meči. Ozdravela bo v 6 dneh.

—«»—

Prečkala je ulico in prišla pod avto

Ob 13,30 so prepeljali na opazovalni oddelek splošne bolnišnice 11-letno Annamario Puccillo iz Miramarske drevoreda. Deklico je malo prej povozil avto Fiat 1100, ki ga je upravljal 28-letni Giuseppe Scarione iz Ul. Vergerio 10. Nesreča se je zgodila na vogalu ulic Udine in Tor S. Piero, kjer je Puccillova hotela prečkati cestišče. Pri nezgodi je deklica zadobila lažje poškodbe na zatilniku. Ozdravela bo v 5 dneh.

Goriško-beneški dnevnik

V novem naselju pri pevmskem mostu

Še vedno nimajo trgovin ne zdravniškega ambulatorija

Pristojne oblasti naj bi čimprej uredile tudi to zadevo, da bi prihranile stanovalcem nepotrebne poti in stroške

Čeprav je že precej mesecev odkar so se v novo naselje ljudskih hiš onkraj pemskega mostu naselili novi stanovalci, pa še vedno ni bil razpisan natečaj za oddajo trgovskih lokalov, ki so jih graditelji uredili v posebni zgradbi sredi novega naselja. Gre za pet ali šest lokalov, v katerih bi lahko uredili, kot v drugih podobnih naseljih, drogerijo, mlekarno s prodajo kruha, trgovino s sadjem in zelenjavo, mesnico in morda še kakšno drugo trgovino, ki jo na tem koncu pogrešajo. Kar se jestvinskih trgovin tiče, so prebivalci novega naselja že preskrbljeni, saj imajo v neposredni bližini kar dve in malo bolj daleč še drugi dve. Na pristojnem mestu so odgovorili, da čakajo za oddajo novih lokalov odredbo centralne uprave ljudskih hiš v Rimu. Prav bi bilo, da bi pospešili rešitev te zadeve in oddali nove lokale, od česar bo imela korist tudi uprava ljudskih hiš, ki bo prejemala zanje najemnino, dočim se sedaj prostori samo kvarijo.

S tem v zvezi naj omenimo še, da je še vedno prazno tudi stanovanje, ki je določeno v tem naselju za zdravnika. Kot znano za lahko dobi tisti zdravnik, ki se bo obvezal, da bo tam uredil tudi svojo ambulanto. Do sedaj pa se še noben zdravnik ni odločil, da bi prišel sem stanovat, kar bi bilo nedvomno v korist številnim družinam tega novega naselja in zdravniku samemu, ki bi imel tu svoje kliente.

—«»—

Natečaj za službo računovodje pri protituberkuloznem konzorciju

Pokrajinska uprava je razpisala natečaj za službo pomožnega računovodje pri pokrajinskem protituberkuloznem konzorciju v Gorici. Za udeležbo pri natečaju je potrebna diploma računovodje, ali zaključna diploma kake druge višje srednje šole in diploma za občinskega tajnika. Konkurenti morajo biti stari od 18. do 32. let. Prošnje na kolkovanem papirju za 100 lir pa je treba vložiti najkasneje do 12. ure dne 30. novembra 1961.

Vsa podrobnejša pojasnila lahko dobijo prizadeti na sedežu pokrajinske uprave, na Korzu Italija v Gorici.

—«»—

Avtomobilska gimkana

V organizaciji italijanskega Rdečega križa in avtomobilskega kluba bo v nedeljo na Trgu Cesare Battisti avtomobilska gimkana, na kateri bodo šoferji avtomobilov različnih tipov preizkusili svoje sposobnosti v vožnji in nekaterih športnih disciplinah. Tekmovanje se bo začelo ob 14.30.

Promet na tekmovalnem prostoru in pa v ulicama Petrarca in Rismondo bodo ukinili že ob 14. uri. Ustavljanje vozil bo dovoljeno samo pred vojaškim poveljstvom, in sicer samo za vojaška vozila.

—«»—

Trčenje pri Madonini

Stanje treh ranjencev se izboljšuje

Stanje 57-letnega upokojenca Pietra Segala iz Ulice Seminario v Gorici, ki je v četrtek popoldne okrog 14.30 trčil s svojim avtom Fiat 1100 v avto Fiat 600 26-letnega trgovskega potnika Giuseppa Colottija iz Brescie, se je do sinoči nekaj izboljšalo.

Kot znano, je Segala pri trčenju odnesel precej težke poškodbe in so ga zdravniki sprejeli v bolnišnico v Gorici s pridržano prognozo. Tudi njegova sopotnica, 55-letna Josipina Kumar iz Ul. Seminario, ki se je ranila na čelu in kolenih, se počuti bolje in bo v 20 dneh okrevala. Prav tako se je izboljšalo stanje Colottija, ki si je poškodoval desno koleno in odnesel še civilne druge poškodbe, za katere se bo moral zdraviti 30 dni.

—«»—

Pri igri si je zlomila nogo

Včeraj okrog 18.30 ure so pripeljali z avtom Zelenega križa v civilno bolnišnico v Gorici 3-letno Mario Bianco iz Gorice Ul. Pasubio 1. Deklica si je pri igri doma poškodovala desno nogo in si jo verjetno tudi zlomila. Zdravniki so jo pridržali na zdravljenju.

—«»—

Na delu se je ranil

Nekaj po 16. uri so pripeljali v goriško bolnišnico 56-letnega Michaela Zintolaro iz Gorice. Ulica Duca d'Aosta 31. Zdravniki so ga pridržali za 15 dni na zdravljenju v bolnišnici, kjer se je pri svojem delu v orožniški vojašnici v Ulici Nazario Sauro, kjer je zaposlen kot težak, ranil v roko in mu je odneslo mesnati del kazalca na levi roki.

52 let po učiteljski maturi obiskale šolski zavod v Gorici

Skupina učiteljic je tokrat prvič v večjem številu obiskala mesto, na katerega imajo tako lepe spomine

Včeraj je obiskala Gorico skupina učitetljic, ki so pred 52 leti maturirale na slovenskem učiteljišču v Gorici. Ogledale so si poslopje, v katerem so se usposobile za učiteljski poklic, ter v njem obujale spomine na mlada leta. Povedale so nam, da se ni prav nič spremenilo. Poslopje, ki stoji v bližini Prosvetne dvorane, je prav tako kot je bilo takrat. Tudi telovadnica, v kateri so preživele toliko lepih uric, je še vedno tam, le Karletota, tistega, ki jim je prodajal kruhke, ni več. Mimogrede so si ogledale tudi Ul. Ascoli, kjer je bil napredno-radikalski krožek in v katerem so se pogostoma sestajale in poslušale najrazličnejša predavanja.

Po maturi, ki so jo opravile leta 1909, so se razkropile na vse vetrove, kot se dogaja z učitelji, ki se po maturi, polni volje do vzgojnega dela, vržejo na delo širom slovenske domovine.

Kljub temu so ohranile med seboj tesne stike, ki so se še bolj okrepili, ko so vse stopile v zaslužen pokoj. Tega preživljajo v Ljubljani, kjer se pogostoma srečujejo s svojim edinim živečim profesorjem Mašero.

Živahne turistke so si v Gorici ogledale še marsikatere zanimivosti in so se zvečer najboljše volje vrnile v domovino.

—«»—

Ponesrečil se je pri igri

Včeraj okrog 17. ure se je 11-letni Massimiliano Di Filipo iz Gorice, Ulica Baiamonti št. 31 igral z drugimi otroci blizu svojega doma. Pri igri pa se je po nesreči ranil na desnem kolenu. Odpeljali so ga v civilno bolnišnico, kjer so mu rano očistili in obvezali. Okreval bo v 7 dneh.

Z mlinčkom se je urezal v roko

Predsinočnim zvečer nekaj po 18. uri so pripeljali v civilno bolnišnico v Gorici 27-letnega Leona Furlana iz Gorice Ul. D'Aosta 146. V bolnišnici je mož povedal, da je zaposlen pri trgovskem podjetju Morassi na Trgu sv. Antona. Malo prej je stopil v skladišče podjetja, da bi tam pomagal drugim delavcem pri mletju popra na električni mlinček. Ko so delo dokončali je Furlan odklopil električni tok in počakal približno eno minuto. Nato pa se je hotel prepričati, če je tok res prekinil in je vtaknil roko v mlinček. Ker pa se je kolesje v mlinčku še vrtelo, mu je pograbilo roko in odrezalo kos mesa na sredincu desne roke.

Zdravniki so mu nudili prvo pomoč in ga poslali domov. Okreval bo v 15 dneh.

Izpred okrožnega sodišča

Vojna ga je pognala po svetu kjer se je še enkrat poročil

S prvo ženo ima štiri, z drugo pa dva otroka - Ali bodo drugi zakon razveljavili?

Finančni stražniki davčnega oddelka so že dolgo sumili, da v brivnici Sergia Coraa, v Gorici, na Korzu Verdi 30, nekaj ni v redu in da se tam lahko dobijo tudi jugoslovanske cigarete.

Zato so šli 12. maja lani tja, se predstavili gospodarju in napovedali preiskavo. Corao pa je takoj priznal, da ima jugoslovanske cigarete in je potegnil iz nekega predala 7 zavojčkov cigaret Virginia ter jih izročil financarjem, ki so jih seveda zaplenili in prijavili brivca sodišču.

Včeraj je bila pred okrožnim sodiščem v Gorici razprava, na kateri je bil Sergio Corao obsojen na plačilo globe v znesku 20.400 lir in na plačilo sodnih stroškov. Cigarete pa so mu zaplenili. Corao je izpovedal, da je kupil cigarete od Jugoslovanov, ki jih ni poznal in da jih je plačal po 100 lir za zavoj. Pristavil je, da je tokrat prvič napravil tako kupčijo.

Branil ga je odv. De Reya.

***

V zadnjih letih so večkrat spremenili predpise glede zaloge in prodaje semenskega olja, kar je imelo za posledico, da trgovci čestokrat niso bili poučeni, kaj je prav in kaj napak. Tako sta zaradi takega prestopka prišla včeraj na zatožno klop tudi 46-letni trgovec z jestvinami Cvetko Šuligoj, ki ima trgovino v Ul. Favetti 11 ter 38-letni Basilio Vecchiet iz Moše.

Pri prvem so finančni stražniki davčnega oddelka napravili pregled dne 4. aprila lani in ugotovili, da je imel na zalogi nad 100 kg semenskega olja, ne da bi to prijavil pristojnemu finančnemu uradu. Šuligoj je izjavil, da ni vedel, da je treba prijaviti tudi tako majhno količino, ko pa je še pred kratkim veljala odredba, da je treba prijaviti samo količine nad 300 kg.

Vse to pa mu ni pomagalo in sodišče mu je včeraj naložilo globo v znesku 512.000 lir in plačilo sodnih stroškov. Vse pa pogojno in brez vpisa v kazenski list.

Pri Vecchietu pa so bili financarji dne 7. marca lani in tudi tam ugotovili podoben prekršek. Zato so tudi njega včeraj obsodili na plačilo globe 234.000 lir in plačilo sodnih stroškov pogojno in brez vpisa v kazenski list.

Šuligoja je branil odvetnik Sfiligoj, Vecchieta pa odvetnik Pascoli.

Pred dobrima dvema letoma, ali točneje 29. maja 1959, je 45-letna Marija Sfiligoj por. Terčelj prijavila na goriški kvesturi svojega moža Milana Terčelja, ki je zapustil svojo družino in sploh ni izpolnjeval dolžnosti zakonskega moža in očeta.

Na kvesturi so sestavili o zadevi zapisnik, v katerem je žena izpovedala naslednje: Z možem sta se poročila 1936., ko je imel on 23 ona pa 22 let. V zakonu so se rodili štirje otroci, od katerih je eden umrl. Zadnji je bil rojen leta 1943. Leta 1942 je moral mož k vojakom v Bari, od tu pa je bil poslan naslednje leto v Afriko, kjer je padel v ujetništvo. Žena je dobila zadnje pismo od njega, ko je bil na poti v Afriko. Leta 1954 pa je izvedela, da je prišel nekajkrat na obisk k svojim sorodnikom v Gorico, ne da bi pri tem obiskal njo in otroke. Pozneje je dobil (1958) tudi stanovanje v ljudskih hišah v Ul. Colombo 2, zase in za svojo družino, to je za drugo ženo in dva otroka.

Na goriškem matičnem uradu so ji namreč nato povedali, da se je njen mož medtem poročil še z neko drugo ženo in sicer septembra 1947 v Cataniji s Carmelo Menso, potem ko je dal o sebi napačne podatke. Iz tega zakona ima dva otroka in skupaj z drugo ženo in otroki živi sedaj v Ul. Colombo v Gorici, ker drugi zakon do sedaj še ni bil razveljavljen in je bil mož obsojen v Cataniji samo zaradi predložitve napačnih dokumentov.

Zadeva je prišla pred okrajno sodišče v Gorici. Na razpravi dne 5. decembra lani je mož izjavil, da je zapustil ženo ker je že leta 1945 izvedel, da vodi nemoralno življenje in da je celo zapustila svoje otroke ter odšla z nekim angleškim podčastnikom. V resnici je bila 27. julija 1947 aretirana in za nekaj dni pridržana v zaporu, ker je zapustila mladoletne otroke.

Pri takratni razpravi je bil obtoženec oproščen zaradi pomanjkanja dokazov. Proti razsodbi pa se je pritožil državni tožilec in včeraj je bila pred okrožnim sodnikom v Gorici ponovna razprava, pri kateri je bil Milan Terčelj obsojen na tri mesece zapora, na plačilo sodnih stroškov civilne stranke, ki znašajo 48 tisoč 700 lir ter na plačilo odškodnine v znesku 200.000 lir svoji prvi ženi Mariji.

Tako se je za sedaj končala ta nenavadna pravda, o kateri lahko rečemo, da je ena izmed toliko posledic vojne, ki je tudi na ta način uničila številne družine. Če bi namreč moža ne poklicali k vojakom, bi se prav gotovo ne zgodilo to, kar smo zgoraj opisali.

Predsednik sodišča: dr. Storto, drž. tožilec: Wuerich, zap.: Omeri.

Obtoženca je branil dr. Pedroni, civilno stranko pa je zastopal odv. Luzzato.

PISMO UREDNIŠTVU

Oslavski ovinki

Uredništvu

Primorskega dnevnika

Malokatera cesta, ki povezuje mesto z okolico, ima toliko ovinkov kot pokrajinska cesta, ki pelje skozi Pevmo na Oslavje. Začenjajo se takoj tostran mosta, na «novi ulici» in se nadaljujejo vse do Oslavja. Zadnji del ceste pred oslavskim spomenikom je pravzaprav serpentinast. Ker je cesta dokaj široka in pravilno speljana, ni vožnja po njej nevarna, če je tisti, ki sedi za krmilom, vsaj nekoliko pazljiv.

Na prostoru pred spomenikom pa se urejena, široka pot konča in voznik mora takoj napeti vse sile, da premaga dva ostra, nepregledna ovinka. Med vožnjo navzgor nevarnost še ni tako huda, poveča pa se, kadar gredo vozila v nasprotni smeri. Najprej jim grozi kamnit zid, na katerem rastejo borovci, ko tega obvozijo, morajo spet skrbno zaviti, da ne zapeljejo v ograjo. Marsikdaj slišim, kako žvižgajo gume, če se pojavi na teh ovinkih voznik, ki ne pozna ceste. Samo naključju se moramo zahvaliti, če ni prišlo do hujših nesreč.

Ker je pri nas na Oslavju vedno večji promet, sem mnenja (podpirajo pa ga vsi vaščani), da bi morala pokrajinska uprava posvetiti večjo skrb ureditvi posebno tistega dela ceste, ki pelje mimo parkirnega prostora pod spomenikom, ter odpraviti ovinke in cesto razširiti.

Nove šole in vrtci v Štandrežu in Podgori

Porabili bodo 42 milijonov lir - V Štandrežu naj se čimprej odpre še peti razred

Na podlagi zakona štev. 645 od 9. avgusta leta 1954 je goriška občina zaprosila državo, naj bi ji med drugim izdala tri posojila za ureditev šolskih poslopij v Ul. Slataper v Podgori in v Štandrežu ter za ureditev otroškega vrtca v Ul. sv. Mihaela v Štandrežu.

Za popolno preureditev in popravilo osnovne šole v Podgori nameravajo najeti posojilo v znesku 20.850.000 lir, za ureditev otroškega vrtca v Ul. sv. Mihaela 95 nameravajo zaprositi posojilo v znesku 9.2 milijona, za splošno preureditev slovenske osnovne šole v Štandrežu Ul. sv. Mihaela 97 pa bi z državno pomočjo vložili 12.5 milijona.

Na zadnji seji občinskega sveta v Gorici, kjer so vse te predloge občinskega odbora sprejeli in s tem tudi sklenili: zaprositi posojila, je svetovalec Miladin Černe vprašal odbornike, če nameravajo v Štandrežu odpreti tudi peti razred, ki ga sedaj nimajo. Poudaril je, da je to vprašanje zelo važno in mu je treba takoj posvetiti vso skrb.

Odbornik Lupieri je svetovalcu odgovoril, da je občinski odbor že razpravljal o tem vprašanju, medtem ko je župan dejal, da bodo izdelali načrte, ki naj ugodi zahtevi.

—«»—

Pri padcu si je zlomil nogo

Včeraj dopoldne nekaj po 9. uri so pripeljali z zasebnim avtomobilom v goriško bolnišnico 78-letnega Pietra Bressana iz Gorice Ul. Zara 10. Ko je mož šel po ulici je hodil preveč po robu pločnika. Pri tem mu je spodrsnilo, izgubil je ravnotežje in padel tako nerodno, da si je zlomil stegnenico na desni nogi.

To so ugotovili tudi zdravniki v bolnišnici in ga pridržali na zdravljenju za 65 dni.

Nova Gorica se vedno bolj razvija, zato se njene potrebe večajo iz dneva v dan. Ena izmed vrzeli, ki je nastala v tem, tako naglo razvijajočem se mestu, je bilo pomanjkanje sodobnega hotela. Da bi se stanje zboljšalo, so pred časom poleg restavracije otvorili sodobno urejen Park hotel. S hodnikom je povezan z gostinskim poslopjem, okrog in okrog pa ga obdaja lepo urejena trata. Celotni gostinski objekt je tako postal zaokrožena enota, ki tudi estetsko učinkuje zelo prijetno.

Da bi se izognil pešcu

Pri razvažanju kruha se je zaletel v zid

Včeraj okrog poldne so prepeljali z avtom Zelenega križa v goriško bolnišnico 18-letnega Claudia Bremca iz Groice, Ul. Morelli 26. Zdravniki so ugotovili, da se je fant ranil na peti desne noge in si jo tudi zlomil v gležnju. Zato so ga pridržali na zdravljenju za 40 dni.

Bremec je zaposlen kot pekovski vajenec v neki goriški pekarni. Ko je razvažal kruh in je hotel iz Ulice Vaccano zapeljati svoj motocikel v Ulico Sv. Antona, se je nenadoma pojavil pred njegovim vozilom nek pešec. Da bi se mu izognil, je Bremec naglo zaokrenil svoje vozilo in se zaletel v zid, kjer je dobil navedene poškodbe.

—«»—

Pri cepljenju drv se je ranil

Včeraj okrog 15.30 so prepeljali v civilno bolnišnico v Gorici 38-letnega Daniela Persoglio iz Podgore, Ulica Cotonificio 2. Pri cepljenju drv na domačem dvorišču se je mož ranil v levo koleno. Zdravniki so mu nudili prvo pomoč in ga poslali nato domov. Ozdravel bo v 7 dneh.

OD VČERAJ DO DANES

KINO

v GORICI

CORSO. 17.15: «Topli veter», T. Donahue in C. Colbert. Ameriški barvni film.

VERDI. 16.00: «Frančišek Asiški», D. Hart in B. Dillman. Ameriški film v barvah.

VITTORIA. 17.15: «Julija in... Romanoff», P. Ustinov in S. Dee. Cinemascope v barvah, ameriški film.

CENTRALE. 17.15: «Herkules osvoja Atlantido», R. Park

—«»—

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna PONTONI-BASSI, Raštel št. 26, tel. 33-49.

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj smo imeli v Gorici najvišjo temperaturo 23 stopinj ob 16. uri, najnižjo 7,6 stopinje ob 6. uri. Povprečna dnevna vlaga je dosegla 70 odstotkov.

Šport Šport Šport Šport

Prvi dan teniškega dvoboja za Davisov pokal Italija-ZDA

Po zmagi Douglasa nad Gardinijem Američani prešli v vodstvo z 1:0

Srečanje med Pietrangelijem in Reedom prekinjeno zaradi teme

RIM, 13. — Prvi dan medconskega finalnega srečanja v tenisu za Davisov pokal med Italijo in ZDA se je proti vsakemu pričakovanju končal z Ameriko v vodstvu z 1:0 in malo je manjkalo, da ni bila razlika še večja v korist igralcev iz onkraj oceana. John Douglas je namreč premagal Fausta Gardinija s 4:6, 4:6, 7:5, 10:8 in 6:0, medtem ko so morali drugo srečanje dneva med Pietrangelijem in Reedom prekiniti zaradi teme ko je bil Američan v vodstvu z 2:0.

Fausto Gardini je v prvem srečanju medconskega finalnega srečanja popolnoma odpovedal in predvsem razočaral. Vsi so pričakovali njegovo zmago, ki pa jo je Italijan moral prepustiti ameriškemu tekmecu Johnu Douglasu, ki je tako povedel ZDA v vodstvo z 1:0. Prvi seti so bili zelo napeti in razburljivi in vse je kazalo da Gardini ne bo imel težkega dela z nasprotnikom. To pa predvsem zaradi negotove igre Douglasa, ki je menil, da je obrambna taktika najboljše orožje. Po začetni negotovosti in banalnih pogreških, je Gardini odvzel tekmecu žogo in ga v prvih dveh setih prisilil na predajo. Poraz Američana je treba pripisati njegovi živčnosti, ki mu ni dovolila, da bi se dovolj koncentriral in našel uspešno protisredstvo za Gardinijevo igro. Prvi set je trajal 36, drugi pa 32 minut.

Tretja igra je trajala nekaj minut več in se je končala z zmago ameriškega predstavnika. V tem setu sta oba igralca večkrat otroško grešila in sta izgubila precej priložnosti, da prevzameta igro v roke. Gardini je vidno popustil in njegova igra je bila izredno počasna. Nasprotno pa je Američan, kljub številnim napakam, postajal vedno nevarnejši in je pri stanju 5:5 prišel do zmage in prevzel vodstvo. V dvanajstem nizu je Douglas ponovno prešel v vodstvo, toda Gardini je kmalu izenačil. Potem ko je Američan zapravil set žogo je izrabil Gardinijevo napako in si zagotovil zmago v tem tretjem setu. Zanimivo je, da je Douglas že zgubljal z 2:5, toda z napadalno igro se mu je posrečilo zmagati v petih zaporenih nizih.

Po odmoru je bilo takoj vidno, da se Gardini še ni mogel uspešno protiviti ameriškemu tekmecu, ki je vodil s 3:1. Peta igra se je končala v prid Gardinija, ki je z napadom ob mreži zmedel nasprotnika in izenačil. Naslednja igra pa se je ponovno zaključila z zmago Američana, ki je prisebno izrabil dve napaki italijanskega igralca. Američanu se je posrečilo, kljub ostrim napadom, obdržati pobudo, toda te je moral kmalu prepustiti bolj bojevitemu Italijanu. Dvoboj je postajal iz minute do minute bolj napet in razburljiv in se je tudi v tem četrtem setu zaključil z zmago Američana.

Stanje je bilo torej neodločeno, zaradi česar je bil peti set odločilnega pomena. Ta igra je bila za Italijana porazna. Bil je počasen in vidno truden. Zato je postal lahek plen Douglasa, ki ga je v 17 minutah gladko odpravil s 6:0. Kasneje se je izvedelo, da se Gardini ni dobro počutil in da je imel rahlo poškodbo na palcu leve noge, zaradi česar je morala desna prenašati vso težo telesa. Vseeno pa je Italijan priznal, da je bil Douglas ne samo trd oreh, temveč tudi odporen in borben nasprotnik.

Rekli smo, da je Gardini popolnoma razočaral. Nič bolje ni bilo s Pietrangelijem, ki je moral prepustiti prva dva seta ameriškemu tekmecu Wittneyu Reedu, medtem ko se je šele v četrtem izboljšal in prevzel vodstvo 4:3, ko so morali srečanje zaradi teme prekiniti. Druga igra dneva je bila bolj zanimiva in lepša od prve. Popolnoma razumljivo, saj sta šla na igrišče najboljša igralca obeh ekip.

V prvem setu je Američan brez posebnih težav odpravil neogotovega Pietrangelija, ki je ubral napačno taktiko, da bi nasprotnika prisilil na kolena. Šele v drugem setu je Pietrangeli pokazal nekaj odličnih napadalnih akcij, a kljub vsemu ni mogel spraviti nasprotnika v zadrego. Ta se je odlično upiral in ker je znal bolje izrabiti napake domačina, je tudi ta set zaključil v svojo korist.

Popolnoma predrugačen pa je bil Pietrangeli v tretjem setu, ko je, pa čeprav s težavo, prišel v vodstvo. Brez dvoma bi Italijanu uspelo zmagati, toda tema ni dovolila, da bi lahko že razgreta igralca dokončala borbo in s tem spored prvega dne dvoboja.

Po današnjim izidu srečanj se lahko brez dvoma govori o presenečenju. Tako Gardinija kot Pietrangelija so smatrali za boljša od ameriških igralcev, ki niso vajeni peščenih igrišč. Italijana sta bila prepričana v zmago, kar je morda krivo, da sta šla premalo psihično pripravljena v borbo. Posledica ni izostala in medtem ko je Gardini izšel poražen iz igrišča, je Pietrangeli v nevarnosti, da prepusti tudi drugo točko Američanu. Morda je prav tema rešila Italijana te možnosti.

Medtem ko se je turnir za pokal velesejemskih mest za leto 1961-62 komaj začel s prvimi izločilnimi borbami, je šlo lanskoletno tekmovanje že v arhiv. Pokal 1960-61 je pripadel Romi, ki je v sredo premagala v finalnem srečanju angleško moštvo Birminghama z 2:0. Na sliki kapetan rimske enajstorice s trofejo v rokah

Totocalcio

Izrael-Italija (I. polčas)	2
Izrael-Italija (II. polčas)	2
Casale-Biellese	X 1
Pordenone-Marzotto	1 X 2
Triestina-Mestrina	1
Anconitana-Livorno	1
Arezzo-Pisa	X 2
Torres-Spezia	1
Chieti-Trapani	1 X
Foggia-Tevere Roma	1 X 2
Regina-Crotone	1
Sanvito-Taranto	X 2
Siracusa-Lecce	1
Imperia-Pavia	1 X
Solvay-BPD Colleferro	1

V nedeljo na rimskem olimpijskem stadionu

Najboljši atleti Evrope na V. mednarodnem mitingu

Poljak Zimny bo skušal zrušiti Kutsov svetovni rekord v teku na 5000 m

Kot redno vsako leto bo tudi letos italijanska atletska zveza priredila ob zaključku sezone v nedeljo v Rimu mednarodni miting, ki bo peti po vrsti. Na olimpijskem stadionu se bodo zadnjič zbrali najboljši atleti sveta in nekateri celo z najresnejšimi nameni, da še pred zimskim odmorom, spravijo v prah in pozabo svetovne rekorde.

Ni namreč nobena tajnost, da hoče Poljak Kazimierz Zimny v napad na svetovni rekord Vladimira Kutsa v teku na 5.000 m. To je že hotel storiti prejšnjo nedeljo med dvobojem Italija - Poljska, toda atlet se je moral zaradi neugodnih razmer in predvsem močnega nasprotnega vetra odpovedati cilju. Lahko se reče, da je poskus odložil za teden dni in v nedeljo, če bo vreme ugodno, bomo lahko imeli novega svetovnega rekorderja.

Sovjetski tekmovalec Vladimir Kuts je svoj svetovni rekord dosegel ob zatonu športnega udejstovanja 1957. leta na rimski stezi olimpijskega stadiona. Tedaj je Kuts napravil vse sam. Imel je sicer za seboj rojaka Bolotnikova, toda ta je po 2 km zaostal in Kuts je nevzdržno sam nadaljeval pot do novega svetovnega rekorda. Bivši rekorder Gordon Pirie je moral tako prepustiti žezlo boljšemu Rusu.

Tudi za Kutsa je prišla ura slovesa. Toda imel je v Boletnikovu odličnega naslednika, ki je tri leta kasneje tako napredoval, da je prišel na rimski olimpiadi do zlate kolajne. Letos se je samo Murray Halberg v Stockholmu s časom 13'35"2 približal Kutsovemu rekordu 13'35".

Zimny je sicer tudi blizu in je zelo odporen ter vzdržljiv. Med dvobojem Anglija-Poljska si je v teku 24 ur privoščil kar dve zmagi in sicer na napornih progah teka na 5.000 in 10.000 metrov. 26-letni Poljak ni morda tako močan kot Kuts, a je brez dvoma hitrejši.

Drugi rezultat svetovne vrednosti bi moral biti med tekom na 440 y z ovirami. Prireditelji so izbrali to panogo z namenom, da pripomorejo Moraleju do svetovnega rekorda na tej progi, ki je morda manj težavna kot v teku na 400 m z ovirami.

Sicer je Moralejev cilj doseči evropski rekord in izpodriniti iz evropskega prestola Nemca Janza. Možnosti ima in če bo imel dovolj močne nasprotnike, ki ga bodo prisilili na borbo, bo Morale lahko pretekel progo v boljšem času, kot ga je zabeležil do danes.

Največja borba pa bo brez dvoma v troskoku, kjer bo nastopilo nekaj svetovno znanih atletov. Naj omenimo prvega med njimi Poljaka Jožefa Schmidta, ki si je na zadnjih olimpijskih igrah zagotovil ne samo naslov temveč je dosegel tudi nov rekord. Schmidt sicer zadnje čase le redkokdaj nastopa v troskoku, ker se boji, da se ne bi ponovno pojavila poškodba na nogi. Toda v nedeljo bo vseeno startal. Njegov najnevarnejši nasprotnik bo Rus Vitold Kreier, ki si je dvakrat zapovrstjo osvojil bronasto olimpijsko kolajno. Kreier je trenutno najboljši v Evropi in ne skriva namena, da bi se znatno približal meji 17 m. Borba za prvo mesto bi morala torej potekati med tema velikanoma. Ne smemo pozabiti na Finca Karla Rahkama in niti na temnopoltega Francoza Pierra Williamsa, ki sta zmožna vsakega presenečenja.

Italijanske barve bo branil Cavalli, ki ne pride v poštev za prvo mesto. Edino kar lahko doseže je nov italijanski rekord, katerega je sicer že zrušil preteklo nedeljo v Palermu, a to le s pomočjo vetra. Pač slabo zadoščenje. Sedaj bo prilika izredna in Cavalli jo bo moral izrabiti še posebno, ker gre za zadnji nastop v letošnji intenzivni atletski sezoni.

VATERPOLO V TURINU

Jugoslavija ponovno klonila Madžarski

TURIN, 13. — V prvi tekmi povratnega kola mednarodnega turnirja v vaterpolu je Jugoslavijo spremljala pravcata smola. Jugoslovani so morali prepustiti zmago Madžarom za pičlo 1:0. Madžari so se ves čas samo branili, medtem ko so Jugoslovani od vseh strani napadali njihova vrata. Samo prečka je odbila pet žog, medtem ko je madžarski vratar nekajkrat le v zadnjem trenutku rešil mrežo. V zadnjem delu igre so Madžarji izrabili izključitev Trumbiča ter so dosegli zmagoviti gol. Madžarska je tako praktično zmagala na tem turnirju, kjer je Italija A nocoj premagala Italijo B s 5:1.

Izida sta naslednja:

Italija A - Italija B 5:1 (0:0, 1:0, 3:1, 1:0)

Madžarska - Jugoslavija 1:0 (0:0, 0:0, 0:0, 1:0)

OBVESTILO SZ BOR

Ker je v četrtek odpadel trening odbojke za moške, bo ta danes ob 14. uri za vse člane prve ekipe in še posebej za naslednje juniorje: Vitez, Skrinjar, S. in W. Veljak, Drasič, Pertot in Orel.

Trening za dekleta pa bo jutri od 10. ure dalje.

Kolesarska dirka «Tri dni po jugu»

Taccone z rdečorumeno majico na čelu splošne razpredelnice

V prvi poletapi je zmagal Zanchetta, v drugi pa Taccone

ISERNIA, 13. — Taccone je prvi leader lestvice kolesarske dirke «Tri dni po jugu». Kot vsak dan, tako sta bili tudi danes dve poletapi. V prvi, Cassino-Capracotta, je zmagal Zanchetta pred Zancanarom, medtem ko je glavnina privozila na cilj s skoraj enominutno zamudo.

Iz Capracotte, kjer je bil cilj prve poletape, so kolesarji šli na pot druge, ki jih je pripeljala v Isernio. Kmalu po startu je 11 kolesarjev vozilo s precejšnjo prednostjo, medtem ko je Zanchetta zašel na ovinku s ceste, zaradi česar je vozil s čez 4 minutami zamude. Na vzponu pri Macerone je Taccone ostro potegnil, toda za njim sta se takoj pognala Massignan in Battistini. Nencini, Baffi in Fallarini so se spustili v zasledovanje, toda zaman, ker bežeče trojice ni bilo več mogoče dohiteti. Na cilju je zmagal Taccone, ki se je tako vsidral na vrh splošne lestvice in bo jutri šel na start z rdečorumeno majico prvega.

Vrstni red na cilju prve poletape Cassino-Capracotta je naslednji:

1. ZANCHETTA (Atala), ki je prevozil 107,500 km v 3 urah 14'53" (povprečna hitrost 33,604 km);
2. Zancanaro (Philco) z zaostankom 33";
3. Taccone (Atala) 54", 4. Guarnieri, 5. Ballarini, 6. Ciampi itd.

Vrstni red na cilju druge poletape Capracotta-Isernia pa je sledeči:

1. TACCONE, ki je prevozil 100,1 km v 2.37'53' (povp. hitrost 38,031 km);
2. Battistini;
3. Massignan, 4. Baffi z zaostankom 14", 5. Nencini, 6. Fallarini itd.

SPLOŠNA LESTVICA:

1. TACCONE 5 ur 53'40",
2. Battistini,
3. Massignan, 4. Baffi 5.53'54", 5. Nencini, 6. Fallarini, 7. Ciampi, 8. Brugnami itd.

OD TU IN TAM

NOGOMET

LONDON, 13. — Včeraj se je začel pred londonskim vrhovnim sodiščem proces, katerega je sprožilo vodstvo nogometnega kluba Manchester United proti letalski družbi «British European Airlines».

Vodstvo nogometna kluba toži letalsko družbo in zahteva 420 milijonov lir odškodnine zaradi izgube igralcev, ki so februarja 1958. leta umrli na posledicah katastrofe v Muenchenu. Kot kaže se bo proces dolgo zavlekel.

* * *

VIAREGGIO, 13. — Tudi letošnji mednarodni mladinski turnir bo ob priliki pusta v Viareggiu in sicer februarja 1962. leta. Prireditelji XIV. turnirja so že stopili v stik z raznimi domačini in tujimi nogometnimi klubi. Med temi so beograjski Partizan, španska Barcelona, škotsko moštvo Drumachapel, bolgarska enajstorica CDNA iz Sofije, pariški Racing ter številni madžarski, češki in tudi sovjetski klubi.

TOTIP

1.	—	prvi	1
	—	drugi	2
2.	—	prvi	1 1 2
	—	drugi	1 2 1
3.	—	prvi	1 1
	—	drugi	X 2
4.	—	prvi	1 X
	—	drugi	X 1
5.	—	prvi	2
	—	drugi	1
6.	—	prvi	1 1
	—	drugi	X 1

KOLESARSTVO

BERLIN, 13. — Šestdnevna kolesarska dirka za dvojice je končala z zmago nemško — švicarskega para Bugdahl-Pfenninger, medtem ko sta ostali dve mesti pripadli Van Looyu in Postu (Belgija-Holandska) ter Belgijcema Van Steembergenu in Severeynsu. Italijanski par Terruzzi-De Rossi je zasedel šesto mesto s tremi krogi zaostanka.

BOKS

LOS ANGELES, 13. — Svetovni prvak peresne kategorije Davey Moore je sinoči premagal s k.o. v peti rundi Pelona Cervantesa.

Po 10-letnem vestnem in napornem treningu

Jurij Kutenko končno dosegel cilj, v deseteroboju je zamenjal Kuznecova

Vse do letošnjega septembra, ko je dosegel svetovni rekord, je sovjetskega atleta spremljala smola

Pot do evropskega rekorda je bila dolga in težavna. Več kot 10 let je Jurij Kutenko treniral in nastopal preden je dosegel svoje cilje. Lepo število let ni bilo vrhunskih uspehov, toda 29-letni Jurij ni opuščal treninga, ampak pripravljal se je še bolj načrtno in vestno. Trening deseteroboja ni lahka stvar. Odličen deseterobojec, še posebej pa tak, ki želi posegati v borbo svetovne elite, mora biti odličen tekač, skakalec in metalec. Biti mora hiter in vztrajen, močan in gibčen, pa še tehnično dobro pripravljen v vrsti ne najbolj enostavnih atletskih panog. Prav zato zorijo vrhunski deseterobojci vrsto let. Prav za evropske je še bolj značilno, da so najboljši nekje med 28. in 30. letom, potem ko imajo za seboj dolgo atletsko kariero in številna tekmovanja v deseteroboju.

Jurija Kutenka zasledimo že na evropskem prvenstvu v Bernu se pravi, pred 7 leti. Že tedaj je bil drugi deseterobojec v SZ, čeprav so bili rezultati še zelo skromni. Za svoje četrto mesto v Bernu je zbral samo 6097 točk. Če pogledamo njegovo kariero naprej vidimo, da je že čez dve leti, se pravi v olimpijskem letu 1956, že presegel 7000 točk, točneje, avgusta je zbral 7393 točk. Uvrstil se je seveda v sovjetsko ekipo za igre v Melbournu, kjer pa je imel smolo in končno dosegel samo 13. mesto s 5297 točkami.

Melbourne je bil za Jurija veliko razočaranje. Upal je, da se bo uvrstil med najboljše na svetu, stvarno je smel računati na 4. mesto, potem pa je prišel tak polom. Toda tudi veliki olimpijski neuspeh ni zlomil volje atletu iz Kijeva.

Treniral je naprej in se izpopolnjeval v vseh panogah. V letu 1957 ni bilo velikih uspehov. Največje število točk 7294. Veliko si je obetal na evropskem prvenstvu 1958 v Stockholmu toda sreče tudi tokrat ni bilo. Nekaj poškodb ga je tako zavrlo v treningu, da se ni uvrstil niti v izbrano ekipo Sovjetske zveze. Srebrna medalja v Stockholmu je torej šla po zlu.

Kaj pomaga, čeprav je leta 1958 dosegel po evropskem prvenstvu svoje najboljše rezultate. Najprej je v Kijevu 7822 točk, potem pa še v Lwowu 7989 točk. S temi rezultati se je brez konkurence postavil na drugo mesto v Evropi, takoj za svojim rojakom Kuznecovom, ki je medtem že presegal 8000 točk.

Vse naslednje priprave so bile usmerjene na olimpijske igre v Rimu. Toda v družbi najboljših na svetu Jurij ni imel stvarnih možnosti, da poseže v borbo za medalje. Kuznecov je bil v Rimu sicer slabši, toda Amerikanec Johnson in Kitajec Jang sta daleč presegla 8000 točk. Jurijevih 7567 točk je zopet zadostovalo le za 4. mesto. Njegov najboljši lanski rezultat pa je bil zopet 7772 točk. Torej manj kot leta 1958, pa vendar se pot tega odličnega atleta ni nadaljevala navzdol, ampak je prav letos dosegel dva svoja cilja.

Prvi cilj mu je bil tako kot vsakemu boljšemu deseterobojcu preseči 8000 točk. To se mu je posrečilo že v maju, ko je v svojem Kijevu nabral 8127 točk. S tem rezultatom se je v razvrstitvi najboljših vseh časov na svetu že prerinil na 4. mesto. Letos je bil v Evropi številka 1, kajti rekorder Kuznecov je bil zaradi številnih poškodb slabši in ni niti enkrat zmogel 8000 točk. V začetku septembra pa je Jurij Kutenko izpolnil še svoj cilj. Na prvenstvu Ukrajine je v Kijevu nabral 8360 točk, kar je za 3 točke boljše od evropskega rekorda. Njegov rezultat je četrti na svetu, če upoštevamo letošnji neuradni svetovni rekord Amerikanca Mulkeya.

Kaže, da je konec ere Kuznecova in da se v evropskem deseteroboju pričenja era Kutenko. Kljub svojim 29. letom namreč pripadnik sovjetske armade ne namerava obesiti sprinteric na klin, ampak si je kot nadaljnje naloge zastavil izboljšanje evropskega rekorda in pa morda tudi naskok na svetovnega.

V rekordnem nastopu je Kutenko tekmoval takole:

100 m. 10"7;
skok v daljino: 7,04;
met krogle: 15,04;
skok v višino: 1,80 m;
400 m: 50"3;
110 m ovire: 15"3;
met diska: 47,18;
skok ob palici: 4,30;
met kopja: 72,79;
1500 m: 4'34"3.

Iz teh rezultatov vidimo, da je Kutenko močan prvsem drugi dan, da pa imaše velike potencialne možnosti v izboljšanju rekorda. Kti vsi njegovi osebni rekordi skoraj že sedaj presegajo vilo točk svetovnega rekorda. Če ne bo zopet kake ovire, bomo približno čez leto v Beogradu videli kot prvo rita številka 1 v najtežji atletski panogi prav Jurija Kutenka.

Industrializacija in avtomobilizem

(Nadaljevanje s 3. strani)

ma v Veliki Britaniji so dokazala, da so posledice «smoga» tem hujše, čim večje je mesto. Dr. D. D. Reid z londonske «Shool of Hygiene and Tropical Medicine» je na primer ugotovil, da delavci, ki so zaposleni v zaprtih prostorih, manj trpe od te bolezni kot delavci, ki delajo na odprtem. V zaprtih prostorih je namreč zrak bolj čist kot v odprtih, ker imajo v njih ventilacijo, na odprtem pa tišči proti zemlji «neočiščen» «smog», ki ga delavci z ustreznimi posledicami vdihavajo. Pa še drugi podatki iz Londona: poštarji, ki raznašajo pošto v srednjem in severovzhodnem delu mesta, kjer je zrak bolj «gost», bolehajo za sto odstotkov več za bronhitis kot njihovi kolegi, ki raznašajo pošto v drugih, «bolj čistih» predelih mesta.

V Jokohami je dr. Harvey W. Phelps ugotovil, da se «jokohamska naduha» odraža na razmeroma ozkem predelu mesta, kjer je največ industrije. Iz tega sklepa, da je vprav industrijski «smog» povzročitelj «jokohamske naduhe». Ta bolezen se namreč naglo in postopoma redči, čim bolj se od industrijskega središča oddaljujemo, hkrati pa tudi, če gremo z letalom nad 1300 metrov visoko. Iz tega sklepa, da prekriva Jokohamo in predvsem njen industrijski del pokrog «smoga», ki od 1300 metrov navzgor ne pride več do izraza.

V Kaliforniji je bronhitis oziroma naduha ena izmed tistih desetih bolezni, ki so najpogostejši vzroki za izostajanje z dela. V letu 1957 na primer je bila ta bolezen celo na drugem mestu med vsemi omenjenimi desetimi boleznimi. Se en podatek: v zadnjih desetih letih se je smrtnost zaradi te bolezni povečala za 400 odstotkov.

V Londonu so leta 1952 v enem tednu «smoga» zabeležili od 4 do 5000 smrti, ki so bile navidez «naravne smrti», dejansko pa je bila večina teh smrti posledica bronhitisa, katerega vzrok je bil «smog». Rekli smo od 4 do 5000 «naravnih smrti».

Ta nedoločenost izhaja iz že omenjene značilnosti, da mnoge smrti, ki so posledice bronhitisa, kažejo videz naravne smrti. Drugi primer: v Londonu v ZDA je v enem tednu «smoga» zbolelo 5900 oseb, od katerih jih je 20 umrlo. Vsi ti ljudje so bolehali za pljučnimi boleznimi, 20 oseb je torej umrlo zaradi «smoga».

Pretirano bi morda bilo reči, kot je rekel prof. McDermott, da je «smog» nevarnejši od radioaktivnosti, toda dejstvo je, da naš industrializacija in izredno velik avtomobilski promet v enjenih klimatskih razmerah prinaša sicer počasnejši, vendar gotovo smrt.

Izkušnje in nauki prevrata v Sirji

(Nadaljevanje z 2. strani)

celoto še podrobneje razmislili, bi vsekakor naleteli na drugo vprašanje in sicer na vprašanje in sicer na vprašanje, ki bo jo vprašanje, ki bo jo vprašanje, ki bo jo